

REVIDERE d.o.o.

Revizija finansijskih izvještaja, procjene, računovodstveni poslovi i konsulting u oblasti poslovnih informacionih sistema

Mob. 065/517-713, 065/693-220 Tel. 055/211-279
BIJELJINA, Gavrila Principa 7/5

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

**za J.P. „VODOVOD I KANALIZACIJA“ A.D.PALE
Ul. Trifka Grabeža br. 9.**

- Finansijski izvještaji za period 01.01.-31.12.2022. godine -

Bijeljina - Pale, maj 2023. godine

SADRŽAJ:

	Strana
1. MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA.....	3
2. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI:	
• Bilans stanja.....	6
• Bilans uspjeha.....	8
• Bilans tokova gotovine.....	9
• Izvještaj o promjenama u kapitalu.....	10
3. ZAHTJEVANE KVALITATIVNE KARAKTERISTIKE I OGRANIČENJA.....	11
4. OCJENA RIZIKA REVIZIJE.....	14
5. OPŠTE NAPOMENE O DRUŠTVU.....	15
6. OSNOV ZA REVIZIJU.....	20
7. NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE.....	26
8. OSTALE NAPOMENE.....	47
PRILOZI.....	50

Nadzornom odboru i akcionarima J.P. "Vodovod i kanalizacija" Pale

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Javnog preduzeća „*Vodovod i kanalizacija*“A.D. Pale (udaljem tekstu: Društvo), koji uključuju: Izvještaj o finansijskom položaju nadan 31.12.2022. godine(Bilans stanja),Izvještaj o ukupnom rezultatu u periodu 01.01-31.12.2022. godine (Bilans uspjeha), Izvještaj o tokovima gotovine za period od 01.01. do 31.12.2022. godine (Bilans tokova gotovine), Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji se završava na dan 31.12.2022. godine i Napomene uz finansijske izvještaje koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika Društva.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz (pozitivno mišljenje), po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj Društva na dan 31.12.2022. godine i njegovu finansijsku uspješnost i tokove gotovine za period koji se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (IFRS - MSFI).

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srbije, Pravilnikom o reviziji finansijskih izvještaja i Međunarodnim standardima revizije(ISA). Naše odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima detaljnije su opisane u podnaslovu *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo, kako nalaže Kodeks etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks), uključujući etičke zahtjeve koji su relevantni za reviziju finansijskih izvještaja u Republici Srbiji i ispunili smo i druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Revizor je dobio sve ostale informacije prije datuma Izvještaja revizije i nije uočio da ima elemenata njihovog pogrešnog prikazivanja.

Odgovornost rukovodstva Društva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva je odgovorno za pripremu i fer prikazivanje finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI i računovodstvenim propisima,te odabir odgovarajućih računovodstvenih politika i utvrđivanje razumnih računovodstvenih procjena primjerenih u datim okolnostima.

Takođe, odgovornost rukovodstva uključuje osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola relevantnih za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed neregularnosti, kriminalnih radnji ili grešaka.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, vlasnici i rukovodstvo su odgovorni za procjenu sposobnosti Društva da nastavi poslovanje po načelu stalnosti, objelodanjujući, kada je to primjenljivo, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo ne namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje Društvo msu odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji u cjelini ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed kriminalne radnje ili greške, i izdavanje revizorskog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija izvršena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije (ISA) uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu nastati uslijed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu sa ISA, mi koristimo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

- identifikujemo i procjenjujemo rizike od materijalno značajnog pogrešnog iskaza u finansijskim izvještajima, nastalog uslijed kriminalne radnje ili greške, osmišljavamo i izvršavamo revizorske procedure koje odgovaraju tim rizicima i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za naše mišljenje, procjenjujemo da li je rizik od neotkrivanja materijalno značajnog pogrešnog iskaza nastalog uslijed kriminalne radnje veći od rizika od materijalno značajnog pogrešnog iskaza nastalog uslijed greške, pošto kriminalna radnja može podrazumijevati tajne sporazume, falsifikovanje, namjerne propuste, lažne iskaze ili zaobilaženje interne kontrole;
- razmatramopouzdanostinternalnih kontrola Društva koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su relevantni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o njihovojdjelotvornosti;
- ocjenjujemo adekvatnost primjenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivost računovodstvenih procjena i srodnih objelodanjivanja izvršenih od strane rukovodstva;
- donosimo zaključak o adekvatnosti primjene načela stalnosti poslovanja od strane rukovodstva i da li, na osnovu pribavljenih revizijskih dokaza, postoji materijalno značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu izazvati značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi poslovanje po načelu stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalno značajna neizvjesnost, mi smo u obavezi da skrenemo pažnju u našem izvještaju na odgovarajuća objelodanjivanja navedena u finansijskim izvještajima, ili da modifikujemo naše mišljenje, ukoliko su takva objelodanjivanja neadekvatna. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma našeg izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu prouzrokovati da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti;
- procjenjujemo opštu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objelodanjivanja, kao i da li finansijski izvještaji prikazuju potkrepljujuće transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije;

Takođe, obezbjeđujemo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koje se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost i, gdje je to primjenljivo, odgovarajuće mjere zaštite.

Od pitanja saopštenih licima ovlašćenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i, shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuju javno objelodanjivanje u vezi sa pitanjem ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, odlučimo da pitanje ne bi trebalo da se saopšti u našem izvještaju zbog toga što se u razumnoj mjeri može očekivati da negativne posljedice saopštavanja prevaziđu korist za javni interes od saopštavanja tog pitanja.

Partner angažovanja na reviziji čiji je rezultat rada ovaj Izvještaj nezavisnog revizora je Rajko Radović.

.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja revizije su ona pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji pojedinačnih finansijskih izvještaja tekućeg perioda. U postojećim okolnostima smatramo da nema ključnih pitanja odabranih za posebno saopštavanje, svi aspekti su obrađeni u kontekstu revizije pojedinačnih finansijskih izvještaja u cjelini, kao i u formiranju našeg mišljenja, a određene okolnosti na koje bi trebalo ukazati date su u samom Izvještaju.

U Bijeljini - Pale, maj 2023.godine

Revizori:

Dr. Nataša Bosiočić
Licenca ovl. revizora broj: 742/20

Prof. dr. Rajko Radović
Licenca ovl.revizora broj: 741/20

BILANS STANJA - Aktiva
(Izvještaj o finansijskom položaju)
Nadan 31.12.2022. godine

- u konvertibilnim markama -

POZICIJA	Broj note	Iznos tekuće godine			
		Bruto	Ispravka vrijed- nost	Neto vrijednost	Iznos prethodne godine (poč. stanje)
1	2	3	4	5	6
A. STALNA SREDSTVA		34.349.765	30.783.141	3.566.624	4.118.178
<i>Nematerijalna sredstva</i>					
<i>Nekretnine, postrojenja, oprema i inv. nekretn.</i>		34.349.765	30.783.141	3.566.624	4.118.178
- Zemljište		147.410	0	147.410	147.410
- Građevinski objekti		33.025.777	29.707.994	3.317.783	3.824.978
- Postrojenja i oprema		1.176.578	1.075.147	101.431	145.790
- Investicione nekretnine		0	0	0	0
- Ulaganja na tuđim nekr. post. I opremi					
- Avansi i sredstva u pripremi		0	0	0	0
<i>Biološka sredstva I sredstva kulture</i>		0	0	0	0
<i>Dugoročni finansijski plasmani</i>		0	0	0	0
<i>Odložena poreska sredstva</i>		0	0	0	0
B. TEKUĆA SREDSTVA		2.490.567	119.695	2.370.872	2.331.343
<i>I - Zalihe, st. sred. i sred. obust. poslovanja</i>		496.226	0	496.226	477.147
Zalihe materijala		496.226	0	496.226	477.147
Zalihe ned. proiz. poluproiz. i ned. usluga		0	0	0	0
Zalihe gotovih proizvoda		0	0	0	0
Zalihe robe		0	0	0	0
Stal. sred. isred. obus. posl. namj. prodaji		0	0	0	0
Dati avansi		0	0	0	0
<i>II - Kratk. potr. kratk. plasmani i gotovina</i>		1.994.341	119.695	1.874.646	1.854.196
Kratkoročna potraživanja		1.502.983	119.695	1.383.288	1.335.052
Kratkoročni finansijski plasmani		0	0	0	0
Gotovinski ekvivalenti I gotovina		395.414	0	395.414	423.200
Porez na dodatu vrijednost		0	0	0	0
Kratkoročna razgraničenja		95.944	0	95.944	95.944
III – Odložena poreska sredstva		0	0	0	0
C. BILANSNA AKTIVA		36.840.332	30.902.836	5.937.496	6.449.521
D. VANBILANSNA AKTIVA		428.298		428.298	428.298

B I L A N S U S P J E H A
B I L A N S S T A N J A - Pasiva
(Izvještaj o finansijskom položaju)
na dan 31.12.2022. godine

- u konvertibilnim markama -

P O Z I C I J A	Broj note	I Z N O S	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A - KAPITAL		4.288.965	4.616.508
<i>I – Osnovni kapital</i>		3.018.918	3.018.918
<i>II – Akcijski kapital</i>		3.018.918	3.018.918
<i>III – Emisiona premija</i>		0	0
<i>IV – Emisioni gubitak</i>		0	0
<i>V – Zakonske i statutarne rezerve</i>		764.780	764.780
<i>VI – Revalorizacione rezerve</i>		65.846	213.234
<i>VII – Nerealizovani dobici fin. instr. raspolož. za prodaju</i>		0	0
<i>VIII - Neraspoređeni dobitak iz ranijih godina</i>		619.576	531.732
<i>IX – Neraspoređeni dobitak tekuće godine</i>		147.388	252.247
<i>X – Gubitak tekuće godine</i>		327.543	164.403
B - REZERVISANJA, ODL. PORESKE OBAV. I RAZ. PRIHODI		1.242.170	1.321.297
I – Dugoročne obaveze		49.235	92.795
<i>Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital</i>		0	0
<i>Obaveze prema povezanim pravnim licima</i>		0	0
<i>Obaveze po emitovanim dug. hartijama od vrijednosti</i>		0	0
<i>Dugoročni krediti</i>		23.339	59.234
<i>Dugoročne obaveze po finansijskom lizingu</i>		25.896	33.561
<i>Dug. obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha</i>		0	0
<i>Ostale dugoročne obaveze</i>		0	0
II – Kratkoročne obaveze		406.361	511.716
<i>Kratkoročne finansijske obaveze</i>		43.829	96.577
<i>Obaveze iz poslovanja</i>		40.390	54.110
<i>Obaveze iz specifičnih poslova</i>		0	0
<i>Obaveze za zarade I naknade zarada</i>		166.327	196.439
<i>Ostale obaveze</i>		0	338
<i>Porez na dodatu vrijednost</i>		41.013	42.609
<i>Obaveze za ostale poreze, doprinose I druge dažbine</i>		18.859	25.700
<i>Obaveze za porez na dobit</i>		0	0
<i>Kratkoročna razgraničenja</i>		95.943	95.943
<i>Odložene poreske obaveze</i>		0	0
C – BILANSNA PASIVA		5.937.496	6.449.521
D - VANBILANSNA PASIVA		428.298	428.298

U Palama, 25.02.2023.. godine

Lice sa licencom: Snježana Cicović

Lice ovlašćeno za zastupanje:

Dejan Kojić

**(Izvještaj o ukupnom rezultatu)
u periodu 01. 01 -31.12.2022. godine)**

- u konvertibilnim markama -

P O Z I C I J A	Broj note	I Z N O S	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
POSLOVNI PRIHODI		3.235.633	2.862.734
<i>Prihodi od prodaje usluga</i>		700.453	0
<i>Prihodi od prodaje učinaka</i>		2.503.788	2.797.700
<i>Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe ili učinaka</i>		0	0
<i>Povećanje vrijednosti zaliha učinaka</i>		0	0
<i>Smanjenje vrijednost izaliha učinaka</i>		0	0
<i>Povećanje vrijednosti investicionih nekretnina</i>		0	0
<i>Smanjenje vrijednosti investicionih nekretnina.....</i>		0	0
<i>Ostali poslovni prihodi</i>		31.392	65.034
POSLOVNI RASHODI		3.567.887	3.190.694
<i>Nabavna vrijednost prodate robe</i>		0	0
<i>Troškovi materijala, goriva i energije</i>		628.089	470.981
<i>Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi</i>		2.044.227	1.861.898
<i>Troškovi proizvodnih usluga</i>		209.919	136.704
<i>Troškovi amortizacije I rezervisanja</i>		558.822	593.120
<i>Nematerijalni troškovi</i>		123.365	127.991
<i>Troškovi poreza</i>		3.465	0
<i>Troškovi doprinosa</i>		0	0
POSLOVNI DOBITAK / GUBITAK		(332.254)	(327.960)
<i>Finansijski prihodi</i>		10.719	7.522
<i>Finansijski rashodi</i>		27.698	9.792
DOBITAK / GUBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI		(349.233)	(330.230)
<i>Ostali prihodi</i>		37.273	190.316
<i>Ostali rashodi</i>		51.150	24.489
DOBITAK / GUBITAK PO OSNOVU OST. AKTIVN.		(13.877)	165.827
PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJ. IMOVINE		35.567	0
RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJ. IMOVINE		0	0
DOBITAK / GUBITAK OD USKL. VRIJ. IMOVINE		35.567	0
DOBITAK / GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		(327.543)	(164.403)
<i>Porez na dobit</i>		0	0
NETO DOBIT / GUBITAK PERIODA		(327.543)	(164.403)
UKUPNI PRIHODI		3.319.192	3.060.572
UKUPNI RASHODI		3.646.735	3.224.975
Prosječan broj zaposlenih na bazi časova rada		103	101
Prososječan broj zaposlenih po osnovu stanja krajem mjeseca		103	101
OSTALI DOBITAK U PERIODU		147.388	252.247
UKUPAN DOBITAK – GUBITAK PERIODA		(180.155)	(87.844)
Prosječan broj zaposlenih na bazi časova rada		103	101
Prososječan broj zaposlenih po osnovu stanja krajem mjeseca		103	101

U Palama, 25.02.2023. godine

Lice sa licencom: Snježana Cicović

Lice ovlašćeno za zastupanje: Dejan Kojić

BILANS TOKOVA GOTOVINE
(Izvještaj o tokovima gotovine)
za period od 01.01. -31.12.2022 godine)

- u konvertibilnim markama -

P O Z I C I J A	Broj note	I Z N O S	
		Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti		3.784.480	3.603.243
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti		3.696.813	3.339.051
<i>Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>		87.667	264.192
<i>Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>		0	0
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja		0	0
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja		0	0
<i>Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja</i>		0	0
<i>Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja</i>		0	0
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		0	0
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja		115.453	107.567
<i>Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja</i>		0	0
<i>Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja</i>		0	0
G. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE		3.784.480	3.603.243
D. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE		3.812.266	3.446.618
Đ. NETO PRILIV GOTOVINE		0	156.625
E. NETO ODLIV GOTOVINE		27.786	0
Ž. GOTOVINA NA POČETKU PERIODA		423.200	266.575
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINNE		0	0
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE		0	0
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA		395.414	423.200

U Palama, 25.02.2023. godine

Lice sa licencom: Snježana Cicović

Lice ovlašćeno za zastupanje:

Dejan Kojić

IZJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU
za period koji se završava na dan 31.12.2022. godine

DIO KAPITALA KOJI PIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRIVREDNOG DRUŠTVA

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Oznaka za AOP	Akcijiski kapital/indeli u društvo sa ograničenom odgovornošću	Revalorizacione rezerve (MRS 16, MRS 21 i MRS 38)	Nerealizovani/obici/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	Ostale rezerve (emisjonske premije, zakonske/statutarnе rezerve, zaštita gotovinskih tokova)	Akumulisane/spaređeni dobitak/neraspoređeni/gubitak	UKUPNO	MANJINSKI INTERES	UKUPNI KAPITAL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Stanjena dan 31.12.2019. godine	901	3.018.918	962.315		764.780	490.858	5.236.871		5.236.871
2. Efektipromjena u računovodstvenim politikama	902								
3. Efektiispravkegreške	903								
4.Ponovo iskazanostanjena dan 01.01.2020. godine (901+902±903)	904	3.018.918	465.480		764.780	531.732	4.780.910		4.780.910
5. Efektirevalorizacijematerijalnihinematerijalnihsredstava	905			-252.247			-252.247		-252.247
6. Nerealizovanidobici/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	906								
7. Kursnerazlikenastale po osnovupreračunavanja finansijskih izvještaja u drugufunkcionalnuvalutu	907								
8. Neto dobitak/gubitakperiodaiskazan u bilansuuspjeha	908					87.844	87.844	87.844	
9. Neto dobitci/gubici periodapriznatidirektno u kapitalu	909								
10. Objavljene dividendeidrugividoviraspodjele dobitka pokrićegubitka	910								
11. Emisija akcijskog kapitala idrugividovipovećanje jai lisanje osnovnog kapitala	911								
12. Stanjena dan 01.01.2020. god./31.12.2020 god. (904±905±906±907±908±909-910+911)	912	3.018.918	213.234		764.780	619.576	4.616.508		4.616.508
13. Efektipromjena u računovodstvenim politikama	913								
14. Efektiispravkegreške	914								
15. Ponovo iskazanostanjena dan 01.01.2021 . god. (912±913±914)	915	3.018.918	213.234		764.780	619.576	4.616.508		4.616.508
16. Efektirevalorizacijematerijalnihinematerijalnihsredstava	916			-147.388			-147..388		-147.388
17. Nerealizovanidobici/gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	917								
18. Kursnerazlikenastale po osnovupreračunafinansijskih izvještaja u drugufunkcionalnuvalutu	918								
19. Neto dobitak/gubitakperiodaiskazan u bilansuuspjeha	919					-327.543	-327.543	-327.543	
20. Neto dobitak/gubitakperiodapriznatidirektno u kapitalu	920								
21. Objavljenedividendeidrugividoviraspodjele dobitka pokrićegubitka	921								
22. Emisija akcijskog kapitala idrugividovipovećanje jai lisanje osnovnog	922								

U Palama, 25.02.2023. godine

Lice sa licencom: Snježana Cicović

Lice ovlašćeno za zastupanje:

Dejan Kojić

3. ZAHTJEVANE KVALITATIVNE KARAKTERISTIKE I OGRANIČENJA

3.1. Zahtjevane kvalitativne karakteristike finansijskih izvještaja

Kvalitativne karakteristike su svojstva koja informacije prikazane u finansijskim izvještajima čine korisnim. Četiri osnovne kvalitativne karakteristike jesu *razumljivost, relevantnost, pouzdanost i uporedivost*.

3.1.1. Razumljivost

Osnovni kvalitet informacija koje se iznose u finansijskim izveštajima, jeste da budu razumljive onima koji ih koriste. Da bi se to postiglo, prepostavlja se da korisnici posjeduju izvjesna znanja o poslovnim i ekonomskim aktivnostima, kao i računovodstvena znanja, i da su spremni da pažljivo prouče informacije sadržane u finansijskim izvještajima. Međutim, informacije o složenim pitanjima koje bi trebalo da budu sastavni dio finansijskih izvještaja s obzirom na njihov značaj za donošenje poslovnih odluka od strane korisnika, ne bi trebalo da budu izostavljene iz izvještaja samo zbog toga što bi nekim korisnicima bile teško razumljive.

3.1.2. Relevantnost

Da bi informacije bile korisne, one moraju biti relevantne za potrebe donošenja poslovnih odluka korisnika. Informacije se smatraju relevantnim kada utiču na poslovne odluke korisnika, pružajući im pomoć pri procjeni prošlih, sadašnjih i budućih događaja, potvrđujući, ili ispravljajući njihove procjene iz prošlosti.

Uloge predviđanja i potvrđivanja informacija međusobno su povezane. Na primer, informacije o tekućem nivou i strukturi aktive u posjedu može biti od koristi prilikom nastojanja korisnika da predviđa mogućnost pravnog lica da iskoristi prilike koje mu se pružaju, kao i njegovu sposobnost da reaguje u različitim situacijama. Iste informacije posjeduju ulogu potvrđivanja prošlih predviđanja, o, na primer, strukturi pravnog lica ili ishodu planiranih poslovnih aktivnosti.

Informacije o finansijskoj poziciji i performansama u prošlosti se često koriste kao osnova za predviđanje buduće finansijske pozicije i učinka, kao i drugih oblasti za koje su korisnici direktno zainteresovani, poput isplata dividendi i zarada, promjene cijena hartija od vrijednosti i mogućnost pravnog lica da blagovremeno ispuni svoje obaveze. Da bi informacija omogućila bilo kakvo predviđanje, ne mora biti u formi eksplizitne prognoze. Međutim, mogućnost predviđanja na osnovu finansijskih izvještaja je poboljšana načinom na koji su informacije o prošlim transakcijama i događajima prikazane. Na primer, korisnici će lakše moći da zasnuju svoj stav ako su u bilansu uspjeha zasebno objelodanjene neobične, abnormalne i rijetke stavke koje se tiču prihoda ili rashoda.

3.1.3. Pouzdanost

Da bi bile korisne, informacije moraju da budu pouzdane. Informacija se smatra pouzdanom kada nema materijalnih grešaka i kada je nepristrasna, i u koju se korisnici mogu pouzdati da vjerno prikazuju ono što predstavlja ili bi se moglo razložno očekivati da predstavlja.

Informacija može biti relevantna ali toliko nepouzdana po prirodi ili načinu prezentovanja da njen evidentiranje može biti potencijalno varljivo. Na primer, ukoliko je punovažnost i iznos tužbe za nanijetu štetu koja je predmet sudskog spora osporena, možda pravno lice u bilansu stanja ne bi trebalo da evidentira pun iznos tužbe, mada bi trebalo da objelodani iznos i okolnosti tužbe.

3.1.4. Uporedivost

Korisnici treba da budu u mogućnosti da uporede finansijske izvještaje pravnog lica sa protokom vremena, kako bi mogli da identifikuju razvoj u finansijskom položaju i uspješnosti pravnog lica. Korisnici moraju da budu u mogućnosti da uporede finansijske izvještaje različitih pravnih lica, kako bi procjenili njihov relativni finansijski položaj, uspješnost i promjene u finansijskom položaju. Stoga vrednovanje i prikazivanje finansijskog efekta sličnih transakcija i drugih događaja, mora biti dosledno u okviru jednog pravnog lica i tokom dužeg niza perioda za jedno pravno lice, a takođe mora biti dosledno i za različita pravna lica.

Važna implikacija kvalitativne karakteristike uporedivosti jeste to što su korisnici informisani o računovodstvenim politikama primjenjenim u pripremanju finansijskih izvještaja, bilo kakvim izmjenama navedenih politika i njihovim efektima. Korisnici moraju biti u mogućnosti da identifikuju razlike između računovodstvenih politika sličnih transakcija i drugih događaja korišćenih od strane istog pravnog lica u raznim periodima, i korišćenih od strane drugih pravnih lica. Usklađenost sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, uključujući objelodanjivanje računovodstvenih politika korišćenih od strane pravnog lica, može olakšati postizanje uporedivosti.

Potrebu za uporedivošću ne treba zamjenjivati sa samom jednobraznošću i ne bi smjelo da se dopusti da postane prepreka za uvođenje poboljšanih računovodstvenih standarda. Nije prihvatljivo za jedno pravno lice da nastavi s računovodstvenim obuhvatanjem transakcija na stari način, ako usvojena politika više nije u skladu s kvalitativnim obeležjima relevantnosti i pouzdanosti. Takođe, nije dobro za pravno lice da ne mijenja svoju računovodstvenu politiku, ako postoje relevantnije i pouzdanije alternative. Radi toga što korisnici žele da porede finansijski položaj, uspješnost i promjene u finansijskom položaju pravnih lica tokom vremena, važno je da finansijski izvještaji pokažu uporedne informacije za prethodne periode.

3.2. Ograničenja u pogledu ispunjavanja kvalitativnih zahtjeva

3.2.1. Blagovremenost

Ako dođe do nepotrebnog kašnjenja u izvještavanju, informacije sadržane u finansijskim izvještajima gube svoju važnost. Rukovodstvo bi možda trebalo da iznađe ravnotežu između relativne vrijednosti blagovremenog izvještavanja i pribavljanja pouzdanih informacija. Da bi se informacije blagovremeno pružile, često može biti neophodno da se izvještaj izda prije nego što svi aspekti transakcije i drugih događaja budu poznati i na taj način mu se umanji pouzdanost. Nasuprot tome, ako se izvještavanje odlaže dok svi aspekti ne postanu poznati, informacije mogu biti veoma pouzdane ali od male koristi za korisnike koji su u međuvremenu morali da donešu odluke. Da bi se postigla ravnoteža između relevantnosti i pouzdanosti, najpre treba utvrditi kako na najbolji način da se zadovolje potrebe korisnika prilikom donošenja ekonomskih odluka.

3.2.2. Ravnoteža između koristi i troška

Ravnoteža između koristi i troška više je ograničenje nego kvalitativno oblježje. Koristi koje proizilaze iz informacija trebalo bi da prevaziđu troškove njihove pripreme. Međutim, procjena koristi i troškova u osnovi je proces prosuđivanja. Štaviše, troškove ne snose uvijek oni korisnici koji uživaju korist. U koristima mogu takođe uživati i drugi korisnici, pored onih za koje se informacije pripremaju. Na primer, pribavljanje dodatnih informacija kreditorima može pravnom licu smanjiti troškove zaduživanja. Stoga je teško u svakom pojedinačnom slučaju primjeniti test analize troškova i koristi. Pored toga, ova ograničenja treba da imaju u vidu posebno oni koji utvrđuju standarde, kao i oni koji pripremaju i koriste finansijske izvještaje.

3.2.3. Ravnoteža između kvalitativnih obilježja

U praksi je ravnoteža između kvalitativnih obilježja često neophodna. Uopšte gledano, cilj je postići odgovarajuću ravnotežu između kvalitativnih obilježja, kako bi se postigao cilj finansijskih izvještaja. Relativna važnost kvalitativnih obilježja u različitim slučajevima jeste stvar profesionalnog prosuđivanja.

4. OCJENA RIZIKA REVIZIJE

4.1. Ocjena inherentnog rizika

Inherentni rizik revizije povezuje se sa stanjima na pojedinim računima ili sa vrstom poslovnih događaja koji uslijed pogrešnog iskazivanja, uzeti pojedinačno ili kumulativno, mogu biti materijalno značajni.

Ocjena inherentnog rizika izvršena je na nivou finansijskih izvještaja, nivou salda računa, te nivou značajnosti pojedinih ključnih poslovnih transakcija preduzeća.

Na nivou finansijskih izvještaja izvršena je ocjena integriteta Uprave i upravljačke strukture Društva, ocjena složenosti organizacione strukture, te procjena značajnosti uticaja na Društvo, odnosno, procjena onih faktora koji su važni za granu djelatnosti u kojoj se Društvo nalazi.

Na nivou salda računa metodom uzorka, provjerena su početna salda Bilansa stanja za 2022. godinu, i ovaj nivo uzoraka bio je dovoljan da se revizori uvjere da su početna salda na značajnim računima ispravno evidentirana.

Početna salda na računima kapitala I nematerijalnih sredstava detaljno su provjerena analizom svih evidentiranih promjena u tokugodine.

Ocjena inherentnog rizika na nivou salda računa, ukazala je na postojanje malog stepena tog rizika.

.

4.2. Ocjena kontrolnog rizika

Kontrolni rizik je rizik, da može doći do pogrešnih iskaza stanja na računu ili vrste poslovnih događaja koji, uzeti pojedinačno ili kumulativno sa pogrešnim iskazima na drugim računima ili vrstama poslovnih događaja, mogu biti materijalno značajni, a koje računovodstveni system I sistem interne kontrole neće blagovremeno spriječiti, otkriti ili ispraviti.

Ocjena kontrolnog rizika podrazumjeva ocjenu kontrolnog okruženja, ocjenu pouzdanosti računovodstvenog sistema i ocjenu kontrolnih postupaka koje provodi rukovodstvo Društva.

Kontrolno okruženje podrazumjeva opšte stavove, savjesnosti i aktivnosti direktora i rukovodstva, koje se tiču sistema interne kontrole i značaja tog sistema za Društvo. Uticaj karakteristika kontrolnog okruženja na nivo kontrolnog rizika u Društvu ocijenjen je malim.

4.3. Ocjena detekcionog rizika

Mali nivo inherentnog i mali nivo kontrolnog rizika, ne dovode do proširivanja obima revizorskih procedura, s ciljem dobijanja što većeg broja revizorskih dokaza.

Na osnovu rezultata preliminarno provedenih revizorskih procedura, steklo se uvjerenje da su primjenjene računovodstvene politike i procjene u posmatranom periodu u potpunosti usaglašene sa Računovodstvenim standardima .

4.4. Ocjena ukupnog revizorskog rizika

Na osnovu iznesenih navoda, može se doći do uvjerenja da je ukupan revizorski rizik prihvatljiv. Provedenim revizorskim procedurama, po mišljenju revizora, rizik ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza sveden je narazumnui za reviziju prihvatljivu mjeru. Rizik ne otkrivanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza, sveden je na razumnu i za reviziju prihvatljivu mjeru.

5. OPŠTE NAPOMENE O DRUŠTVU

5.1. Osnivanje Društva

Javno preduzeće „ VODOVOD I KANALIZACIJA“ akcionarsko društvo Pale, je pravni sljedbenik Osnovnog državnog javnog komunalnog preduzeća „ VODOVOD I KANALIZACIJA „ Pale , koje je izvršilo promjenu u strukturi vlasništva djelimičnom privatizacijom državnog kapitala, u postupku privatizacije, u skladu sa odredbama Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima (Službeni glasnik Republike Srpske, broj: 24/98,62/02,38/03,65/03 i 109/05).

Nakon izvršene promjene u strukturi vlasništva i djelimične privatizacije državnog kapitala, preduzeće je registrovano kod Osnovnog suda u Sokocu, registarski uložak broj: 1-1949 od 26.12.2006. godine, pod nazivom Javno preduzeće „Vodovod i kanalizacija „ akcionarsko društvo Pale, u daljem tekstu Društvo.Ova transformacija izvršena je na osnovu odredaba Zakona o javnim preduzećima SL.GL.R.S. br.75/04)

Pod ovim nazivom izvršena je revizija finansijskih izvještaja Društva za 2022. godinu. .

Dana 31.08.2011. godine, kod Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu, upisani su u sudski registar podaci o uskladivanju sa Zakonom o privrednim društvima, (SL.GL.R.S. br.127/08,58/09 i 100/11), Zakonom o prenosu svojine na kapitalu Republike Srpske u preduzećima koja obavljaju komunalane djelatnosti na jedinice lokalne samouprave, te Zakonom o klasifikaciji djelatnosti i Registru poslovnih subjekata po djelatnostima u Republici Srpskoj pod brojem 061-0-Reg-11-000 340. U sudskiregistarOkružnogprivrednogsudaIstočno Sarajevo broj: 061-0-Reg-17-000 694, dana 24.08.2017. godine, upisanisupodaci o promjenifunkcijelicaovlaštenog za zastupanje tako da prestaju ovlaštenja Dejanu Kojiću, u funkciji vršioca dužnosti direktora imenuje se za direktora, bez ograničenja, osim zaključivanja ugovora čija je vrijednost veća od 10.000 KM, za što je potrebna saglasnost privremenog Nadzornog odbora. Odlukom Nadzornog odbora broj: 2819/21 od 14.09.2021. godine, imenovan je Dejan Kojić za direktora Društvana mandate od četiri godine, nakon provedenog Javnog konkursa.

5.2. Osnovni identifikacioni podaci

O P I S	
Naziv	J.P.“Vodovod i kanalizacija“ A.D. Pale
Sjedište	Ul. Trifka Grabeža br. 9. Pale
Tel/faks	Tel: 057-223-465
E-mail	finansije@vodovodpale.com
Web adresa	www.
JIB	4400585320008
MB	01938240
Rješenje o registraciji kod suda	061-0-Reg-17-000 695
Osnovni kapital	3.018.918 KM
Djelatnost	36.00 prikupljanje, prečišćavanje i snabdjevanje vodom
Broj zaposlenih 31.12.2021.	101
Lice ovlašćeno za zastupanje	Dejan Kojić
Nadzorni odbor	Miroslav Kremenović
	Slavko Vasić
	Bosiljka Borovčanin

Direktor	Dejan Kojić dipl.manadžer
Ovlašćeni revizor	"Revidere" doo Bijeljina
Interni revizor	nema

Obaveštenjem o razvrstavanju poslovnog subjekta po djelatnosti Agencije za posredničke, informacičke i finansijske usluge, BanjaLuka, broj: SA-S-327/17 od 28.08.2017. godine, Društvo je svrstano:

- *Oblik organizovanja :* Javno preduzeće – Akcionarsko društvo
- *Oblik svojine:* Mješovito
- *Djelatnost :* 36.00 – Prikupljanje, prečišćavanje i snabdjevanje vodom
- *Sjedište:* Pale, Ul. Trifka Grabeža br. 9
- *Opština:* Pale – 089

Svoje finansijsko poslovanje Društvo, prema ispisu na obrazcima finansijskih izvještaja, obavlja preko sledećih žiro-računa:

- 555-002-08158947-59(P) Unicredit bank a.d. Banja Luka
- 562-012-00002586-06(Г)NLB Razvojna banka a.d. Banja Luka
- 552-009-00001607-39(P)Komercijalna banka a.d. Banja Luka
- 161-000-00674200-55 (P)Raeffesenbanka

Poreska uprava Ministarstva finansija Republike Srpske, izdala je Potvrdu o registraciji poreskog obveznika, broj:06/1.07/0808-053-33-41/07 od 15.02.2007. godine, kojom je Društvu dodeljen JIB:

4400585320008

Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine izdala je Uvjerenje o registraciji/upisu u Jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza broj: 04/1-17-56-262/07 od 28.02.2007. godine, kojim je dodjeljen identifikacioni broj:

400585320008

Podaci o direktoru i osnivaču:

- Ime i prezime: Dejan Kojić
- Jedinstven matični broj: 2905974172658

5.3. Osnovni kapital i osnivači Društva

1. Акцијски капитал - обичне акције – Општина Пале	1.962.265
2. Акцијски капитал - обичне акције- ваучер понуда	510.530
3. Акцијски капитал - обичне акције - ПРЕФ	301.892
4. Акцијски капитал – обичне акције ЗИФ Инвест Фонд А.Д.	84.867
5. Акцијски капитал - обичне акције - Фонд за реституцију	<u>150.946</u>
6. Отворени Инвестициони фонд Монета	<u>8.418</u>
7. Свега:	<u>3.018.918</u>

Osnovni kapital upisan u Sudski registar iznosi 3.018.918 KM

5.4. Djelatnost Društva

Rješenjem o registraciji Okružnog prverdnog suda u Istočnom Sarajevu broj: 061-0-Reg-11-000 340 od 06.12.2011. godine, upisana je djelatnost Društva. U skladu sa odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima, Društvo obavlja kao osnovnu djelatnost, komunalnu djelatnost iz oblasti individualne komunalne potrošnje, koje su od posebnog interesa za korisnike sa područja opštine Pale, i to: proizvodnju i isporuku vode i prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda. U skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima Društvo posluje kao otvoreno akcionarsko društvo i obavlja djelatnosti koje su klasifikovane Uredbom o klasifikaciji djelatnosti Republike Srpske, kako slijedi:

- 36.00 Prikupljanje , prečišćavanje i snabdjevanje vodom
- 37.00 Kanalizacija,
- 43.11 Uklanjanje objekata
- 43.12 Pripremni radovi na gradilištu,
- 42.21 Izgradnja cjevovoda za tečnosti i gasove
- 42.29 Izgradnja ostalih objekata niskogradnje
- 42.91 Izgradnja hidrograđevinskih objekata,
- 43.22 Uvođenje instalacija vodovoda, kanalizacije, gasa i instalacija za grijanje i klimatizaciju
- 43.29 Ostali građevinski instalacioni radovi.
- 71.12 Inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje
- 26.51 Proizvodnja instrumenata i aparata za mjerjenje, ispitivanje i navigaciju
- 71.20 Tehničko ispitivanje i analiza
- 49.41 Drumski prevoz robe
- 53.20 Djelatnost pružanja ostalih poštanskih i kurirskih usluga
- 46.90 Spoljna i unutrašnja trgovina na veliko i malo

Djelatnost subjekta upisa, prema istom Rješenju, u spoljnotrgovinskom prometu:

- Spoljna trgovina i usluge u okviru registrovanih djelatnosti.

5.5. Organi upravljanja Društvom

Prema odredbama člana 33. Statuta organi Društva su:

1. Skupština akcionara
2. Nadzorni odbor
3. Uprava- Menadžment
4. Odbor za reviziju

Rješenjem Skupštine broj: 4499/18 od 28.09.2018. godine, imenovani su članovi Nadzornog odbora:

1. Miroslav Kremenović dipl.inž. elektrotehnike, ispred akcijskog kapitala opštine Pale
2. Slavko Vasić dipl. pravnik, ispred akcijskog kapitala opštine Pale
3. Bosiljka Borovčanin, dipl.pravnik ispred Društva za upravljanje Penzijskim rezervnim fondom Republike Srpske a.d. Banja Luka

Rješenjem Skupštine Društva broj: 635/17 od 03.03.2017. godine, imenovani su članovi privremenog Odbora za reviziju, do okončanja postupka izbora u skladu sa zakonskom procedurom, a zbog smrti jednog člana, Rješenjem Skupštine Društva, broj: 4501/18 od 28.09.2018. godine, imenovan je privremeni član , pa na dan bilansa sastav Odbora je sledeći:

1. Dragan Kulina dipl. ekonomista – ovlašćeni revizor
2. Dragan Kovač dipl.ekonomista – sertifikovani računovođa
3. Ljubinka Dragaš dipl.ekonomista sertifikovani računovoda

5.6. Organizacija Društva

Društvo posluje kao jedinstvena organizaciona cjelina, a registrovanu djelatnost obavlja preko radnih jedinica i službi i to:

Radna jedinica Jahorina

Radna jedinica Podgrab

Radna jedinica Mokro

Služba za održavanje i izgradnju vodovodnog i kanalizacionog sistema Pale

Služba za pravne, kadrovske i opšte poslove

Služba za finansijsko računovodstvene poslove

Služba za ugradnju, čitanje, baždarenje i naplatu vodomjera

Služba za pripremu tehničke dokumentacije, razvoj, investicije i kontrolu kvaliteta vode

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka, predviđeno je ukupno 104 izvršioca, a prema Izvještaju o poslovanju za 2022. godinu, bio je angažovan 101 radnik. U toku godine Društvo je pokrenulo aktivnosti na izradi novog pravilnika o sistematizaciji poslova i radnih zadataka.

5.8. Kadrovi i kadrovska struktura

Popuna sisitematizovanih radnih mjesta sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, prema Notama – Napomenama iz finansijskih izvještaj za 2022. godinu, izvršena je sa 101 radnikom (na neodređeno vrijeme 101 radnik i četiri pripravnika). Od ukupnog broja zaposlenih 30% je angažovano na poslovima obezbeđenja (30 radnika KV i PK spreme), a deficitaran je broj stručnih kadrova građevinske , mašinske i geodetske struke.

Redni broj	Stručnasprema	2022. godina	2021 godina
1.	<i>Visoka stručnasprema</i>	21	17
2.	<i>Višastručnasprema</i>	1	1
3.	<i>Srednjastručnasprema</i>	30	30
4.	<i>VKV radnici</i>	6	5
5.	<i>KV radnici</i>	36	37
6.	<i>PK I NK radnici</i>	7	10
UKUPNO:		101	100

Osnov izračunavanja	2022. godina	2021. godina
Prosječan broj zaposlenih u periodu na osnovu sati rada	103	101
Prosječan broj zaposlenih u periodu na osnovu stanja na kraju mjeseca	103	101

6. OSNOV ZA REVIZIJU

6.1. Izvještaj o poslovanju

U okviru svojih redovnih aktivnosti oko sastavljanja i prezentacije finansijskih izveštaja, stručne službe Društva su sačinile *Note – napomene uz finansijski izvještaj za period 01.01. – 31.12.2022 godine*. U ovim zabilješkama uz finansijske izveštaje, dati su opisni prikazi i detaljnije račlanjavanje iznosa prikazanih na glavnom obrazcu, Bilansa stanja, Bilansa uspjeha, Izvještaja o novčanom toku i Izvještaja o promjenama u kapitalu, kao i dodatne informacije, kao što su potencijalne i ugovorene obaveze, te su ugrađena objelodanjivanja informacija koje nisu finansijske prirode.

Stručne službe Preduzeća sačinile su i *Izvještaj o poslovanju za 2022. godinu*, u kome su data dodatna objašnjenja stanja iskazanih u prezentovanim finansijskim izveštajima, kao što su osnovni pokazatelji poslovanja, analitički prikaz pojedinih pozicija Bilansa stanja i Bilansa uspjeha, osnov nastanka pojedinih pozicija, kao i uporedni pregled u odnosu na ostvarenja u prethodnom periodu

U vezi s tim potrebno je napomenuti da su u Izvještaju o poslovanju pored materijalno finansijskih pokazatelja objelodanjene informacije o radu organa upravljanja, a najznačajniji segment je analiza poslovanja u 2022. godini sa osvrtom na stanje vodovodne i kanalizacione mreže, izvorišta i rezervoara, te količina i kvaliteta vode za piće.

6.2. Normativna osnova

6.2.1. Osnova za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izveštaja

Društvo danas posluje prema odredbama *Zakona o privrednim društvima* ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/19). Finansijski izveštaji za 2022. godinu sastavljeni su na osnovu:

1. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 94/15 i 78/20),
2. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama,
3. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 45/16),

– *U Notama zabilješkama uz finansijske izveštaje je navedeno da su za sastavljanje finsijskih izveštaja korišteni Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja.*

6.2.2. Normativna osnova

Sastavljanju finansijskih izveštaja prethodile su pripremne aktivnosti koje proizilaze iz računovodstvenih propisa i standarda, kao što su popis, konfirmacije salda i sl.

Finansijski izveštaji Društva za 2022. godinu predstavljaju glavni izvor finansijskih informacija za njihove korisnike, prije svega za osnivača i poslovne partnere. Zbog toga je važna podloga, odnosno okvir po kojima se vrši prikupljanje, obrada, evidentiranje i prezentovanje finansijskih informacija u vezi sa obavljenim transakcijama i poslovnim događajima u Društvu. Očekivanje je da su prezentirani

računovodstveni izvještaji u osnovi sastavljeni u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske. To su:

- "Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske" ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 94/15 i 78/20),
- „Zakon o privrednim društvima“ ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/19),
- "Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike" ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 104/21 i 59/22),
- „Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike“ ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 59/22),
- „Pravilnik o sadržini i formi obrazca Izvještaja o promjenama na kapitalu“ ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 59/22),
- „Pravilnik o dodatnom računovodstvenom izvještaju – Aneksu“ ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 124/22),
- "Uputstvu o načinu evidentiranja i iskazivanja novčanih vrednosti u konvertibilnim markama" od 21.07.1998. godine,
- „Pravilnikom o načinima i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem“ ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 45/16),
- Drugi propisi.

Poslove računovodstva obavlja preduzetnik registrovan za pružanje računovodstvenih usluga, sertifikovani računovoda, redni broj licence **SR-0690/22**. Računovodstveni sistem podržan je računarski.

Tokom revizije utvrđeno je da se računovodstveni podaci, po sistemu dvojnog knjigovodstva, hronološki evidentiraju u dnevniku, glavnoj knjizi i pomoćnim knjigama koje Društvo vodi.

Finansijski izvještaji za period koji se završava na dan **31.12.2022.** godine, sastavljeni su i prezentovani u formatu koji obezbeđuje minimum potrebnih informacija, sadrže sve komponente saglasno zahtjevima standarda i imaju osnovna kvalitativna obilježja: *razumljivost, pouzdanost i uporedivost* zahtjevanih Okvirom opštih pravila – principa za sastavljanje i objavljivanje finansijskih izvještaja, na koji način te izvještaje čine upotrebljivim za korisnike.

U primjeni i sproveđenju poslovne politike Društvo je primjenjivalo opšta akta, kao što su: Statut Društva, Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama, pojedinačnim odlukama i sl.

Podaci u finansijskim izvještajima iskazani su u konvertibilnim markama bez decimala.

6.3. Sistem internih kontrola

Prema Međunarodnom Standardu Revizije – 400: *Ocene rizika i interna kontrola*, sistem interne kontrole označava sve politike i postupke koje je rukovodstvo pravnog lica prihvatiло radi pomoći u postizanju svojih ciljeva, u smislu obezbeđenja da se, u mjeri u kojoj je to moguće, uredno i efikasno obavlja poslovanje pravnog lica, što uključuje pridržavanje politike rukovodstva, očuvanje integriteta sredstava, sprečavanje i otkrivanje kriminalnih radnji i grešaka, tačnost i potpunost računovodstvenih evidenciјa i blagovremeno sagledavanje pouzdanih finansijskih informacija.

Procjena rada interne kontrole i procjena kontrolnog rizika značajan je dio aktivnosti u postupku revizije finansijskih izvještaja. Razumjevanje interne kontrole Društva određuje strukturu i prirodu plana revizije i intenzitet testiranja. Interna kontrola kao skup postupaka koje oblikuje uprava, rukovodstvo i drugi zaposleni, ima za cilj da se stekne razumno uverenje u pogledu ostvarivanja ciljeva sledećih područja:

- rezultata poslovanja,
- pouzdanosti finansijskog izvještavanja i
- usklađenosti sa primjenjivanim zakonskim i drugim propisima¹.

Funkcionisanje sistema internih kontrola (kao skupa pravila i postupaka koje uprava koristi da bi zaštitila imovinu i osigurala tačnost i pouzdanost računovodstvenih evidencija, kao i kontrola efikasnosti poslovanja, dosljednost u provođenju ustanovljene poslovne politike) u Društvu posmatrano je sa dva aspekta i to normativnog i funkcionalnog.

Sa aspekta izrade i revizije godišnjih finansijskih izvještaja značajna pitanja koja moraju imati poseban status u provođenju kontrolne funkcije jesu, primjera radi:

- obaveza revizije računovodstvenih izvještaja i vršenja računovodstvenog nadzorai
- interne računovodstvene kontrole.

Isto tako, aktima Društva bi se, primjera radi, mogla definisati rješenja po kojima bi svaka poslovna promjena odnosno transakcija, da bi bila pouzdana i vjerodostojna, trebalo da prođe kroz četiri odvojene faze i to:

- da je propisano odobravanje takve poslovne promjene,
- da bude odobreno od nadležnog rukovodioca,
- da bude izvršena i
- da je evidentirana u poslovnim knjigama.

U cilju obezbeđenja pouzdanosti i vjerodostojnosti računovodstvenih podataka i informacija, Pravilnikom (aktima), bi se uredile mјere koje bi trebalo da obezbijede sprovođenje interne kontrole, definisali rokovi u kojima se izvršavaju pojedine faze, ali i odgovornosti za nepridržavanje istih. Značajan dio tih pitanja obuhvaćen je *Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama*.

U funkciji definisanja sistema internih kontrola može se konstatovati da su u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka (2017 godine,) za pojedine izvršioce u okviru njihovog opisa poslova predviđeni određeni kontrolni postupci i ovlaštenja u vezi s tim.

Obim poslova i broj izvršilaca uslovljavaju grupisanje poslova koje u cijelosti ne obezbeđuje potrebnu odvojenost njihovog izvršavanja, te se pred rukovodiocima Društva, postavljaju određeni zahtjevi u tom smislu, budуći da u principu, u manjim društvima sami rukovodioci, mogu preuzeti odgovarajuće kontrolne postupke.

¹Bez obzira na to kako je definisana i uspostavljena interna kontrola u Društvu (ako jeste), ona kao osnovni cilj ima preventivno sprečavanje nastajanja grešaka u poslovanju u dva osnovna aspekta: greške u poslovanju sredstvima i greške u finansijskom izvještavanju.

6.4. Usvojene računovodstvene politike

Društvo je 16.03.2007. godine definisalo osnovne računovodstvene politike koje su relevantne za konzistentno prikazivanje finansijskog položaja i rezultata poslovanja u dužem periodu:

- *Priznavanje prihoda i rashoda*
- *Troškove pozajmljivanja*
- *Nekretnine, postrojenja i opremu*
- *Investicione nekretnine*
- *Date dugoročne kredite*
- *Kratkoročna potraživanja i plasmane*
- *Zalihe*
- *Alat i sitan inventar*
- *Gotovina i gotovinski ekvivalenti*
- *Obaveze*
- *Promjene računovodstvenih politika*
- *Promjene računovodstvenih procjena*
- *Greške*
- *Osnove vrednovanja*

Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama u posebnom dijelu definisane su računovodstvene politike i procedure kao posebna načela, osnovi, konvencije, pravila i praksa koje usvaja Društvo, za pripremanje i prikazivanje finansijskih izvještaja, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Prema našem mišljenju, u cilju fer i objektivnog prikazivanja pozicija u finansijskim izvještajima, Društvo usvaja računovodstvene politike u pisanoj formi a koje se prvenstveno odnose na:

- *Priznavanje prihoda,*
- *Priznavanje i amortizacija osnovnih sredstava,*
- *Ugovore o izgradnji dugoročnih sredstava,*
- *Vrednovanje zaliha,*
- *Procjena potraživanja,*
- *Troškove beneficija za zaposlene,*
- *Troškove istraživanja i razvoja,*
- *Poreze, uključujući odložene poreske obaveze,*
- *Rezervisanja,*
- *Konverziju – preračunavanje inostranih valuta,*
- *Druga pitanja vezana za materijalno značajne stavke.*

U okviru definisanih računovodstvenih politika Društvo je obavezno da se pridržava osnovnih računovodstvenih načela, a to su:

- *Načelo stalnosti*, koje podrazumjeva da je Društvo osnovano da posluje stalno u neograničenom vremenu, što znači da imovina i prinosni položaj preduzeća, ali i ekonomski politika zemlje i

prilike u okruženju omogućuju da Društvo posluje u neograničenom roku, a što zahtjeva periodizaciju finansijskog izvještavanja,

- *Načelo dosljednosti*, koje podrazumjeva da se izabrana pravila procjenjivanja primjenjuju u više uzastopnih računovodstvenih perioda kako bi finansijski izvještaji bili međusobno uporedivi. Kod eventualnih promjena ovih pravila posebno se objelodanjuju razlozi i efekti,
- *Načelo opreznosti*, koje zahtjeva bilansiranje imovine po nižim a obaveza po višim vrijednostima, što kao rezultat daje odmjeravanje rashoda na više i prihoda na niže, čime se eliminisu skriveni gubici,
- *Načelo uzročnosti*, koje podrazumjeva da se svi prihodi i svi rashodi jednog obračunskog perioda priznaju u tom obračunskom periodu, bez obzira na momenat naplate odnosno plaćanja,
- *Načelo pojedinačnog procjenjivanja imovine i obaveza* podrazumjeva osnovu za porocjenjivanje, gdje eventualna grupna procjenjivanja proizilaze iz pojedinačnog, i
- *Načelo identiteta* koje podrazumjeva da bilans otvaranja poslovnih knjiga jednog računovodstvenog perioda bude identičan bilansu zatvaranja poslovnih knjiga prethodnog obračunskog perioda.

Za transakcije, događaje ili okolnosti na koje se mogu konkretno primjeniti Standardi, Interpretacije ili Upute za interpretacije, računovodstvene politike se utvrđuju njihovom primjenom. U slučaju da takva primjena nije moguća, na osnovu vlastitog suda definišu se računovodstvene politike koje obezbeđuju informacije koje su:

- a) relevantne za donošenje ekonomskih odluka od strane korisnika finansijskih izvještaja i
- b) pouzdane u smislu da finansijski izvještaji:
 - 1) predstavljaju vjernu sliku finansijskog položaja, uspješnosti i novčanih tokova pravnog lica,
 - 2) odražavaju ekonomsku suštinu transakcija, događaja i okolnosti, a ne samo njihovu pravnu formu,
 - 3) da su neutralni, tj. lišeni subjektivnosti,
 - 4) da su „oprezni“ u smislu da ne sadrže pretjerivanja,
 - 5) da su potpuni u svim materijalno značajnim pogledima.

Pravno lice treba da bude konzistentno u izboru i primjeni svojih računovodstvenih politika za slične transakcije, događaje i okolnosti, osim ako određeni Standard ili Interpretacija zahtjevaju ili dozvoljavaju kategorizaciju stavki za koje bi mogle biti adekvatne različite politike, u kome slučaju odgovarajuća računovodstvena politika treba da bude izabrana i primjenjena konzistentno na svaku kategoriju.

Pravno lice će promjeniti računovodstvenu politiku samo ako:

- a) je promjena propisana Standardom ili Interpretacijom ili
- b) promjena dovodi do toga da finansijski izvještaji pružaju pouzdane i relevantne informacije o efektima transakcija, drugih događaja ili okolnosti na finansijski položaj pravnog lica, njegovu uspješnost ili novčane tokove.

6.5. Revizorske procedure

Imajući u vidu činjenicu da su finansijski izvještaji za tekući i za prethodni obračunski period sastavljeni prema istim bilansnim šemama, načelo kontinuiteta je, *prema zahtjevima koji su definisani za*

izradu finansijskih izvještaja, ispoštovano, jer se stanje po bilansu za prethodni period slaže sa početnim stanjem tekućeg perioda. Poslovni događaji i transakcije, u principu, su analitički klasifikovani prema zahtjevima bilansnih šema i kontnog okvira promjenjivanim u prethodnom i tekućem obračunskom periodu.

Ispitivanje u postupku vršenja revizije izvedeno je u skladu sa opšteprihvaćenim standardima i primenjene su sledeće procedure:

- provjera zasnovanosti podataka iskazanih i finansijskom izveštaju na zakonskim i drugim propisima,
- provjera osnovanosti nastanka poslovnih transakcija i njihove autorizacije,
- provjera obuhvatnosti nastalih poslovnih transakcija čiji su rezultati iskazani u finansijskim izvještajima,
- direktni uvid u način sastavljanja dnevnih izveštaja,
- ispitivanje strukture ostvarenih prihoda i rashoda i uvid u pojedinačne pozicije po sistemu uzorkovanja,
- ispitivanje strukture potraživanja i obaveza i uvid u pojedinačne pozicije po sistemu uzorkovanja,
- ispitivanje strukture osnovnog kapitala i usklađenosti evidencija.

Nivo uzorkovanja, pribavljanja dokaza i sl. uslovljen je i opredijeljen i sistemom funkcionisanja internih kontrolnih postupaka, pri čemu je u obzir uzeto i iskustvo iz prethodnih perioda na koji način je nastavljen kontinuitet posmatranja i ispitivanja.

6.6. Uporedni pokazatelji

Finansijski izvještaji sastavljeni su prema „*Pravilniku o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja zaprivredna društva, zadruge, drugopravnalica I preduzetnike*“ („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 59/22).

Klasifikacija poslovnih transakcija u toku izvještajne godine rađena je prema odredbama „*Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru zaprivredna društva, zadruge, drugopravnalica I preduzetnike*“ („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 104/21 i 59/22).

U navedenim finansijskim izvještajima dati su, na isti način klasifikovani, pokazatelji za tekući i za prethodni obračunski period. Krajnja stanja prethodnog perioda (2021. godina) predstavljaju početna stanja tekućeg perioda (2022. godina).

6.7. Procjenjivanje (vrednovanje) pozicija

Vrednovanje pojedinih pozicija u okviru finansijskih izvještaja i njihova prezentacija zahtjevaju od rukovodstva i uprave Društva, izbor i korištenje najboljih mogućih procjena i razumnih prepostavki a koje imaju odraza na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza, potencijalnih sredstava i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, te prihoda i rashoda iskazanih za izvještajni period.

Procjene i prepostavke su zasnovane na raspoloživim informacijama na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Navedene konstatacije potvrđene su i Pismom o prezentaciji koje je sastavni dio ovog Izvještaja.

7. NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

7.1. Napomene uz bilans stanja

U Bilansu stanja – Izvještaju o finansijskom položaju osnova mjerena u prikupljanju i obradi podataka za izradu finansijskih izvještaja bili su istorijski i tekući troškovi i očuvanje fizičkog i finansijskog kapitala prema zahtjevima standarda i definisanim računovodstvenim politikama. Pri tome su korišteni sledeći osnovni principi - koncepti:

- nastavak poslovanja,
- uzročnost prihoda i rashoda,
- stalnost i
- opreznost.

Sredstva su klasifikovana prema njihovom karakteru i stepenu očekivane likvidnosti, na osnovu čega su pozicije na strani aktive klasifikovane prema principu rastuće likvidnosti a na strani pasive opadajuće ročnosti.

Vrijednost bilansne aktive i bilansne pasive Društva iskazane u Bilansu stanja na dan 31.12.2022. godine u iznosu 5.937.496 KM neto, (bilansna aktiva iskazana je u iznosu 36.840.332 KM bruto, 30.902.836 KM ispravka vrijednosti) od čega je:

Aktiva:

O P I S	Tekućagodina Iznos	Tekućagodina %	Prethodna godina	Indeks
<i>Stalna sredstva</i>	3.566.624	60,07	4.118.178	86,61
<i>Tekuća sredstva</i>	2.370.872	39,93	2.331.343	101,69
<i>Poslovna sredstva</i>	5.937.496	100,00	6.449.521	92,06
<i>Bilansna aktiva</i>	5.937.496	100,00	6.449.521	92,06
<i>Vanbilansna aktiva</i>	428.298		428.298	100,00
UKUPNA AKTIVA:	6.365.794	100,00	6.877.819	92,56

Struktura poslovne aktive je nepromjenjena u odnosu na prethodni period, pri čemu je došlo do smanjenja vrijednosti stalnih sredstava (za 13,39%) i povećanja vrijednosti tekućih sredstava (za 1,70%).

Pasiva:

O P I S	Tekućagodina Iznos	Tekućagodina %	Prethodna godina	Indeks
<i>Kapital</i>	4.288.965	72,24	4.616.508	92,90
<i>Rezervisanjai dugoročne obaveze</i>	1.242.170	20,92	1.321.297	94,01
<i>Kratkoročne obaveze</i>	406.361	6,84	511.716	79,41
<i>Poslovna pasiva</i>	5.937.496	100,00	6.449.521	92,06
<i>Vanbilansna pasiva</i>	428.298		428.298	100,00
UKUPNA PASIVA:	6.365.794	100,00	6.877.819	92,56

7.1.1. Stalna sredstva

U toku izvještajnog perioda evidentirano je smanjenje vrijednosti stalnih sredstava u iznosu od 551.554 KM. Na ovoj poziciji evidentirana su smanjenja po osnovu obračunate amortizacije u iznosu 558.822 KM i povećanje po osnovu nabavke osnovnih sredstava u iznosu 7.268 KM ,što je rezultiralo ukupno smanjenje vrijednosti stalnih sredstava u tekućem periodu za 551.554 KM ,u odnosu na prethodni period, a iskazani su sledeći iznosi:

- Bruto iznos stalnih sredstava 34.349.765 KM
- Ispravka vrijednosti 30.783.141 KM
- Neto iznos stalnih sredstava 3.566.624 KM.

Stalna sredstva Društva, učestvuje u ukupnoj poslovnoj imovini sa 60,07% (u prethodnom periodu **67,47%**), što je manje, u odnosu na nivo učešća stalne imovine u ukupnoj imovini, u prethodnim periodima.

Struktura stalne imovine (neto) za tekući i prethodni period data je u narednom pregledu:

E L E M E N T I	Tekući period	Prethodni period	Indeks
<i>Nematerijalna sredstva</i>	0	0	
<i>Nekretnine, postrojenja, oprema.....</i>	3.566.624	4.118.178	86,72
<i>Biološka sredstva.....</i>	-	-	-
<i>Dugoročni finansijski plasmani</i>	-	-	-
<i>Odložena poreska sredstva</i>	-	-	-

U oba posmatrana perioda struktura stalnih sredstava je identična, gdje je dominantno učešće nekretnina, postrojenja, opreme i investicionih nekretnina, dok ostale pozicije nisu iskazane.

Struktura *nekretnina, postrojenja, opreme i investicionih nekretnina* u oba posmatrana perioda data je u narednom pregledu:

POZICIJA	Tekući period	Prethodni period
<i>Zemljište</i>	147.410	147.410
<i>Gradevinski objekti</i>	3.317.783	3.824.978
<i>Postrojenja i oprema</i>	101.431	145.790
<i>Investicione nekretnine</i>	-	-
<i>Ulaganja na tudim nekretninama</i>	-	-
<i>Avansi i sredstva u pripremi</i>	-	-
UKUPNO:	3.566.624	4.118.178

Zemljište u vrijednosti 147.410 KM, iskazano je po nabavnoj vrijednosti i u vlasništvu je Društva.

Gradičinski objekti su najznačajnija pozicija u strukturi stalnih sredstava Društva, u oba posmatrana perioda, što odgovara vrsti djelatnosti za koju je Društvo registrovano. U tekućem periodu građevinski objekti učestvuje sa 93,02% u ukupnoj neto vrijednosti stalnih sredstava

U toku obračunskog perioda došlo je do smanjenja vrijednosti građevinskih objekata u iznosu od 507.195 KM. po osnovu obračunate amortizacije, jer nabavki u kategoriji građevinskih objekata nije bilo.

Stepen otpisanosti građevinskih objekata je 89,95%. Sva stanja na ovoj poziciji konstatovana su popisom.

Postrojenja i oprema je iskazani su u vrijednosti od 101.431 KM u tekućem i 145.790 KM u prethodnom periodu. U tekućem periodu oprema učestvuje sa 2,84% u ukupnoj neto vrijednosti stalnih sredstava. Amortizacija je obračunata u iznosu od 51.627 KM, koji iznos je kao trošak amortizacije, uključen u Bilans uspjeha tekućeg perioda i za koji iznos je izvršeno smanjenje neto vrijednosti opreme. Ukupna ispravka vrijednosti opreme (ukupna vrijednost amortizacije) iskazana je u iznosu od 1.075.147 KM, a bruto vrijednos topreme iskazana je u iznosu 1.176.578 KM. Obračun amortizacije vrši se po proporcionalnoj metodi.

U toku perioda došlo je do smanjenja vrijednosti opreme u iznosu od 44.360 KM, a to smanjenje se odnosi na iznos obračunate amortizacije opreme za 2022. godinu u iznosu 51.627 KM,(smanjenje vrijednosti) a nabavke opreme u toku godine uvećale su vrijednost iste za 7.268 KM.

Stepen otpisanosti opreme iznosi 91,38%. Sva stanja na ovoj poziciji konstatovana su popisom.

Komisija za popis nije utvrdila odstupanja stvarnih od knjigovodstvenih stanja zemljišta, građevinskih objekata i opreme.

7.1.2. Tekuća sredstva

Prema Bilansu stanja na dan 31.12.2022. godine, tekuća sredstva iskazana su u iznosu od 2.370.872 KM neto, što u ukupnoj poslovnoj aktivi učestvuje sa 39,93%. U prethodnom obračunskom periodu tekuća sredstva iznosila su 2.331.343 KM neto, što je 36,15% ukupne poslovne neto aktive, uz napomenu da je vrijednost poslovne aktive smanjena.

Rekapitulirano, tekuća sredstva u tekućem i u prethodnom periodu mogla bi se prikazati na sledeći način:

SREDSTVA	Tekući period	Prethodni period
Zalihe materijala	496.226	477.147
Nedovršeni vlastiti učinci	-	-
Zalihe gotovih proizvoda	-	-
Zalihe robe	-	-
Dati avansi	-	-
Kupci – povezana lica	-	-
Kupci u zemlji	1.360.036	1.313.962
Kupci u inostranstvu	-	-

<i>Sumnjava I sporna potraživanja</i>	-	-
<i>Ostala kratkoročna potraživanja</i>	7.983	21.090
<i>Potraživanja za vise plaćen porez na dobit</i>	15.269	-
<i>Kratkoročni krediti u zemlji</i>	-	-
<i>Kratkoročni krediti u inostranstvu</i>	-	-
<i>Gotovina</i>	395.414	423.200
<i>Porez na dodatu vrijednost</i>	-	-
<i>Kratkoročna razgraničenja</i>	95.944	95.944
UKUPNO:	2.370.872	2.331.343

Ukupno stanje tekućih sredstava u tekućoj godini u odnosu na prethodnu godinu, veće je za 39.529 KM, na čije stanje je uticalo povećanje vrijednosti zaliha materijala i potraživanja od kupaca,,dok su ostale vrijednosti tekuće imovine bilježili smanjenje, ili isti iznos u odnosu na predhodnu godinu.

1)Zalihe, Stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namjenjena prodaji iskazane su u iznosu od 496.226 KM ili 20,93% vrijednosti tekućih sredstava (u prethodnom periodu 477.147 KM ili 20,47% iskazane vrijednosti tekućih sredstava). Struktura ove pozicije data je u narednom pregledu:

<i>Pozicija</i>	<i>Iznosna dan bilansa tekuće godine</i>			<i>Preth.godi na</i>
	<i>Bruto iznos</i>	<i>Isprav. vrijed.</i>	<i>Neto iznos</i>	
<i>Zalihematerijala</i>	496.226	-	496.226	477.147
<i>Zalihe gotovih proizvoda</i>	-	-	-	-
<i>Zalihe robe</i>				
<i>Dati avansi</i>				
UKUPNO:	496.226		496.226	477.147

Struktura i indeks kretanja dati su u narednom pregledu:

<i>Redni broj</i>	<i>O P I S</i>	<i>Tekuća godina</i>		<i>Prethodna godina</i>	<i>Indeks</i>
		<i>Iznos</i>	<i>%</i>		
1.	<i>Zalihe materijala</i>	496.226	20,93	477.147	104,00
3.	<i>Zalihe gotovih proizvoda</i>	-	-	-	-
4.	<i>Zalihe robe</i>				
6.	<i>Dati avansi</i>				
	UKUPNO:	496.226	20,93	477.147	104,00

Zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namjenjena prodaji su iskazani u iznosu od 496.226 KM neto. Ova pozicija odnosi se na zalihe materijala utvrđenih po popisnim listama. Analitički posmatrano, ove zalihe se odnose na najvećim dijelom na vodomjere, i vodovodni materijal (ventili, cijevi, spojnice). Nabavnu vrijednost čini fakturna vrijednost uvećana za sve zavisne troškove nabavke nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i sadašnje stanje. Iznos bilo koje ispravke zaliha do visine njihove neto prodajne vrijednosti ,priznaje se reshod perioda u kome je ispravka vršena. Alat i sitan inventar otpisuje se 100% u momentu stavljanja u upotrebu.

Stanje i promjene stanja dati su u pregledu (u KM):

Opis promjene	Materijal	
	2022. g.	2021. g.
Početno stanje	477.147	480.658
Nabavke	389.078	260.923
Utrošak	372.788	264.433
Ispr.knjiženja	-	-
Otpispopisu	-	-
Krajnjestanje	496.226	477.147

U toku godine izvršene su nabavke materijala u vrijednosti od 389.078 KM, a utrošeno je 372.788 KM, što u poređenju sa predhodnim periodom ne daje značajnu razliku. Popisom su utvrđeni i uredno evidentirani viškovi materijala , u iznosu 644 KM, kao i manjkovi u vrijednosti 743 KM.

Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina iskazani su u iznosu od 1.994.341 KM bruto,a 1.874.646 KM neto (u prethodnom periodu 1.854.196 KM) i odnose na:

➤ Kupci u zemlji	1.360.036 KM
➤ Ostala kratkoročna potraživanja	7.983 KM
➤ Potraživanja za više plaćen porez na dobit	15.269 KM
➤ Gotovina	395.414 KM
➤ Kratkoročna razgraničenja	95.944 KM

Učešće kratkoročnih potraživanja, koja se najvećim dijelom odnose na potraživanja od kupaca i gotovinu je u okviru tekućih sredstava značajnija pozicija bilansa stanja, gdje učestvuje sa 79,07% (u prethodnom periodu 57,27%).

Potraživanja od kupaca u zemlji su u tekućem periodu veća u odnosu na prethodni period za 46.074 KM, odnosno za 3,51%. Na prijedlog popisne komisije, preporukom Odbora za reviziju a na osnovu Ovlašćenja za otpis potraživanja broj: 3607/22 od 18.11.2022. godine, datog od strane Nadzornog odbora Upravi Društva, izvršen je direktni otpis potraživanja od kupaca domaćinstava na dan bilansa, u iznosu 27.954 KM. Potrebno je napomeniti, da su u ranijim godinama, ova potraživanja ispravljena, odnosno da je izvršena ispravka vrijednosti istih ,na teret ostalih rashoda perioda, u iznosu 48.203 KM, pa je ukupan uznos direktno otpisanih potraživanja po ovoj odluci 76.157 KM. Društvo ima posebno definisanu politiku ispravke potraživanja, ali se za svakog kupca pojedinačno vrši procjena naplativosti i daju objašnjenja.

Pregled potraživanja dat je u narednom pregledu (u KM):

Redni broj	O P I S	Tekuća godina Iznos	Prethodna godina	Indeks
I	Početno stanje	1.313.962	1.374.053	95,63
II	Fakturisano u toku godine	3.810.801	-	3.287.103
III	Naplaćeno u toku godine	3.764.727	-	3.347.194
IV	Krajnje stanje	1.360.036	-	1.313.962

Stanje iskazano u Sintetičkom bruto bilansu i u Analitičkom bruto bilansu odgovara stanju iskazanom u Bilansu stanja.

Prema podacima iz analitičke evidencije najznačajnija potraživanja su od:

1. "Vodovod " Istočno Sarajevo	87.647
2. „ Vodovod „ Sarajevo	53.512
3. „Kafe RC“ d.o.o. Pale	17.059
4 " Olimpijski centar „ Jahorina“" Pale	12.157
5 " Cekovića kuća" .Pale	15.937
6. "Novorez", a.d. Pale	30.792
7 " Kristal hotel „ Pale	32.426
8.. „M-Farm „ Podgrab	12.043
9. " Skupština opštine Pale	55.622
10. Svega:	317.195
11. Ostali kupci –pravna lica	172.091
12. Ostali kupci -domaćinstva	990.445
13. Ukupno:	1.479.731

Struktura potraživanja od kupaca po kategoriji potrošača je sledeća:

	u KM		u %
1. Preduzeća i ostala pravna lica -voda,	418.696	ili	28,17
2. Domaćinstva fizičkalica -voda	1.063.917	ili	71,59
3. Domaćinstva fizičkalica -usluge	3.575	ili	0,24
4. Svega:	1.479.731	ili	100,00

Stanje i promjene stanja potraživanja, dati su u dijelu Izvještaja, u kome se interpretiraju poslovni prihodi.

Potrebno je napomenuti da važeći zakon o porezu na dobit rashode po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja priznaje u cijelokupnom iznosu, obračunatom u skladu sa propisima kojima se reguliše oblast računovodstva, osim u slučaju da se radi o potraživanjima od lica prema kome istovremeno postoje i neizmirene obaveze. Zakon o obligacionim odnosima (Sl.l. SFRJ br 29/78, 39/85, 45/89, 57/89) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima (Sl.gl. R.S. br. 17/93 i 03/96).

U slučaju kada postoje dokazi da se naplata ne može izvršiti (dužnik u stečaju, odnosno završen likvidacioni postupak, zastarjelo potraživanje po Zakonu o obligacionim odnosima i dr.) vrši se otpis potraživanja, s tim da se može, radi njihovog daljeg praćenja, obezbediti odgovarajuća vanbilansna evidencija.

Na dan bilansiranja potrebno je izvršiti analizu ročnosti potraživanja (prije svega potraživanja od kupaca), kako bi se evidentiralo njihovo zastarijevanje. Nijednim važećim računovodstvenim propisom nije određen vremenski period nakon čijeg bi isteka trebalo vršiti ispravku vrijednosti bilo čijeg potraživanja. Preduzeće aktom bliže uređuje način procjenjivanja - kao što je već komentarisano na početku ovog izlaganja. Dakle, treba da utvrdi metod koji će primijeniti za utvrđivanje postojanja računa sa usporenim plaćanjem, kao i način otpisa sumnjivih i spornih potraživanja.

Postoje dva osnovna metoda otpisa sumnjivih i spornih potraživanja:

- *direktna - ako je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana*
- *indirektna - umanjeno za iznos vjerovatne nenaplativosti potraživanja*

Metod direktnog otpisa: ako nenaplativa potraživanja nisu vjerovatna i procjenjiva, ne traži se ispravka vrijednosti, umjesto toga računi se otpisuju kada se smatraju nenaplativim.

U smislu uobičajenih procedura zasnovnih na računovodstvenim standardima, procjena iznosa nenaplativih potraživanja, osim onih čija je nenaplativost dokumentovana, može se vršiti primjenom:

- *metode starosti dospijeća, odnosno zastarjelosti potraživanja ili*
- *metode postotka od netoprodaje*

Tzv. "metoda potraživanja" - tj. Metoda koja je orijentisana na bilans stanja i kojom se procjenjuje konačan saldo računa ispravke vrijednosti potraživanja od kupaca na datum bilansa stanja (imajući u vidu nemogućnost naplate kod pojedinih kupaca, gdje je prisutan veoma kratak rok zastarijevanja).

Konfirmacija salda uredno je vršena, svim kupcima su poslati IOS-i, od čega je većina vraćena – potvrđena.

Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca iznose 119.695 KM za tekuću godinu dok je u predhodnoj godini to iznosilo 172.174 KM.

Ostala kratkoročna potraživanja iskazana u bilansu stanja u tekućem periodu i u predhodnoj godini, odnose se na potraživanja po osnovu zateznih kamata u iznosu od 7.983 KM, i potraživanja za pretplatu poreza na dobit u iznosu 15.269 KM. usaglašena sa Poreskom upravom.. U tekućim sredstvima ova vrsta potraživanja učestvuje sa 0,98% i nije značajna pozicija u kratkoročnim potraživanjima sa učešćem od 1,69%. i u poređenju sa predhodnom godinom ova potraživanja nisu promjenila vrijednost za potraživanja poreza na dobit.

Gotovina i ekvivalenti gotovine sastoje se od novca na bankovnim računima u konvertibilnim markama u EUR:

• NLB Razvojna banka	109.317,62 KM (izv. br.301.-31.12.2022.)
• Unicredit banka	34.286,56 KM (izv.277.-31.12.2022.)
• Komercijalna banka	25.133,32 KM (izv.270.-31.12.2022..)
• Addiko banka	2.263,82 KM (izv. 286.- 31.12.2022..)
• Raiffeisen banka	106.917,83 KM (izv.255.-31.12.2022.)
• Banka Srpske	35,37 KM (izv.2.31.01.2016.)
• Nova banka	61.931,71 KM (izv..309.-31.12.2022.)
• MF banka	47.471,85 KM (izv.261.-31.12.2022.)
• NLB Razvojna banka- deviz	5.826,06 KM (EUR izv. 9.-31.10.2022)
• Hipo banka-devizni	9,77 KM (u EUR izv.1.-10.09.2014.)
• Blagajna-glavna	2.219,63 KM (blag.dnevnik na 31.12.2022.)

Iskazano stanje u bilansu stanja odgovara iskazanim stanjima na analitičkim računima glavne knjige i izvodima sa žiro računa.

Blagajnički izvještaji se rade dnevno i sadrže potrebnu prateću dokumentaciju, u skladu sa važećim propisima. *Uredba o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem* (“Službeni glasnik Republike Srpske” broj: 97/03 i 1/04)², se poštuje, obzirom na djelatnost Društva..

Kratkoročna razgraničenja iskazana su u iznosu od 95.944 KM., i u prethodnom periodu. odnose se na unaprijed obračunate rashode po osnovu kursnih razlika, za buduću obavezu po dugoročnom kreditu kod Svjetske banke, i po tom osnovu usaglašavanje.

7.1.3. Kapital

Stanje, promjene stanja i struktura kapitala iskazuju se u:

- Rješenju o upisu u sudski registar,
- Bilansu stanja,
- Izvještaj o promenama u kapitalu za period koji se završava na dan 31.12.2022. godine

U toku prethodnih perioda u Društvu nije bilo promjena visine osnovnog kapitala i osnivača Društva.

Struktura osnovnog kapitala iskazana u Bilansu stanja na dan 31.12.2022. godine:

Redni broj	O P I S	Tekuća godina		Prethodna godina	Indeks
		Iznos	%		
I	Osnovni kapital	3.018.918	70,39	3.018.918	100,00
II	Rezerve-zakonske i statutarne	764.780	17,83,57	764.780	100,00
III	Revalorizacione rezerve	65.846	1,53	213.234	30,88
IV	Nerasporedeni dobitak iz ranijih godina	619.576	14,45	531.732	116,52
V	Nerasporedeni dobitak iz tekuće godine	147.388	3,44	252.247	52,43
VI	Gubitak tekuće godine	(327.543)	-7,64	(164.403)	199,23
		UKUPNO: 4.288.965	100,00	4.616.508	92,90

²Pravilnik o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem objavljen je u “Službenom glasniku Republike Srpske” broj: 86/12.

U bilansu stanja iskazana je vrijednost osnovnog kapitala u iznosu od 3.018.918 KM, koliko i u prethodnom periodu, koji se sastoji od:

1. Akcijski kapital-obične akcije Opština Pale	1.962.265
2. Akcijski kapital-obične akcije –vaučer ponuda	510.530
3. Akcijski kapital-obične akcije - PREF	301.892
4. Akcijski kapital-obične akcije ZIF Invest fonda.d.	84.867
5. Akcijski kapital-obične akcije –Fond za restituciju	<u>150.946</u>
6. Akcijski kapital-obične akcije Otvoreni investicioni fond Moneta	<u>8.418</u>
7. Svega:	<u>3.018.918</u>

U tekućem periodu ukupan kapital umanjen je za iskazani gubitak tekućeg perioda u iznosu od 327.543 KM. Gubitak je rezultat razlike zmedju kupnih prihoda i ukupnih rashoda obračunskog perioda i iskazan je u bilansu uspjeha. U izvještaju o ostalim dobitcima i gubicima utvrđenih direktno u kapitalu, po osnovu smanjenja revalorizacionih rezervi iskazani su dobici direktno u kapitalu u iznosu 147.388 KM. Revalorizacine rezerve formirane su po osnovu prve procjene osnovnih sredstava izvršene 2010. godine. Kao rezultat procjene uvećana je nabavna vrijednost osnovnih sredstava, a samim tim uvećana je osnovica za obračun amortizacije osnovnih sredstava. Na dan bilansa izvršeno je smanjenje revalorizacionih rezervi u korist zadržane dobiti na stalnim sredstvima, za iznos vise obračunate amortizacije, te je prikazan iznos dobitka direktno u kapitalu, što je u saglasnosti sa MRS 16 ,12 i 8.

Društvo je sačinilo Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji se završava na dan 31.12.2022.godine, u kome su dati stanje i promjene u kapitalu, u posmatranom periodu. Krajnje stanje iskazanog kapitala odgovara stanju iskazanom u bilansu stanja.

7.1.4. Rezervisanja, odložene poreske obaveze i razgraničeni prihodi

U Bilansu stanja na dan 31.12.2022. godine nisu iskazana dugoročna rezervisanja, niti za tekući, niti za prethodni obračunski period. Društvo nije vršilo rezervisanja u skladu sa MRS 19: Primanja zaposlenih Obaveza ukalkulisavanja rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade po MRS 19-Primanja zaposlenih relativno je nova stvar u Republici Srpskoj, ali je zakonska obaveza na osnovu Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 94/15 I 78/20) a samim tim i obavezna primjena MRS. Ukupni efekti prve primjene MRS 19 knjiže se na teret rashoda rezervisanja u utvrđenom iznosu. Budući da se rezervisanja ukalkulisavaju, pošto se isplate u toku godine (kao otpremnine, jubilarne nagrade i sl.), ukidaju se rezervisanja u korist prihoda od ukidanja rezervisanja, tako da je efekat na Bilans uspjeha jednak nuli.

Iduće godine, u saradnji sa kadrovskom službom potrebno je procijeniti neophodan iznos sredstava prema predviđenoj dinamici penzionisanja i primanja nagrada te izvršiti rezervisanje po oba osnova ili angažovati ovlaštenog aktuara.

Razgraničeni prihodi i primljene donacije

Realizacijom Projekta revitalizacije vodovodne mreže Opština Pale je investirala vrijednost od 1.405.835 KM, i kanalizacione mreže u vrijednosti 36.058 KM, pa je Odlukom broj: 01-022/92 od 21.10.2016. godine, prenijela pravo svojine na Društvo.

Društvo je obračunalo amortizaciju vodovodne i kanalizacione mreže za 2022. Godinu, i iskazalo poslovne rashode (trošak amortizacije), u iznosu 35.567 KM.. Troškovi amortizacije nadoknađeni su iskazivanjem ostalih prihoda , jer se za isti iznos ukinuo dio rezervisanja, kao razgraničeni prihode od donacija.

7.1.5. Obaveze

Obaveze u tekućem obračunskom periodu (kao i prethodnom) se odnose na:

➤ dugoročne obaveze	49.235 KM
➤ kratkoročne obaveze	406.361 KM

Dugoročne obaveze iskazane su u tekućem i u prethodnom obračunskom periodu.

Dugoročni kredit na dan bilansa iznosi 23.339 KM, a odnosi se na kreditod Svjetske banke dodjeljen prema supsidijarnom finansijskom sporazumu, po Projektu urbane infrastrukture i pružanja usluga. Sporazum je zaključen između Vlade Republike Srpske i Društva, dana 03.11.2006. godine, sa rokom vraćanja od dvanaest godina, a zadnja rata dospijeva 15.04.2024. godine.

U 2022. godini dospjela su i izmirena dva anuiteta, u kome je iznos otplate iznosio 107.788 KM.

Dugoročne obaveze po osnovu finansijskog lizinga na dan bilansa iznose 25.896 KM.

Nabavka putničkog vozila izvršena je po ugovoru o finansijskom lizingu sa Rajfajzen lizing bankom broj: 20078/20 od 27.08.2020. godine, na iznos 19.200KM, sa rokom otplate od pet godina, uz kamatnu stopu 5,75 % godišnje.

Nabavka putničkog vozila izvršena je po ugovoru o finansijskom lizingu sa Raiffeisen leasingbroj: 20715/21 od 18.03.2021. godine, na iznos od 21.577 KM, sa rokom otplate od pet godina, uz kamatnu stopu 7,27 %.

U tekućoj godini izmirene su sve dospjele rate .u iznosu 7.665 KM.

Kratkoročne obaveze: Ove obaveze su u Bilansu stanja iskazane u iznosu od 406.361 KM (uprethodnom periodu 511.716 KM). Struktura i indeks kretanja dati su u narednom pregledu:

Redni broj	O P I S	Tekuća godina		Prethodna godina	Indeks
		Iznos	%		
1.	<i>Kratkoročne finansijske obaveze</i>	43.829	10,79	96.577	45,38
b.	<i>Dio dugoročnih finansijski obaveza koji za plaćanje dospjeva u periodu do godinu dana</i>	43.829	1079	96.577	45,38
2.	<i>Obaveze iz poslovanja</i>	40.390	9,94	54.110	74,64
a.	Primljeni avansi, depoziti i kaucije	0		0	
b.	<i>Dobavljači u zemlji</i>	40.390	9,94	54.110	74,64
4.	<i>Obaveze za zarade i naknade zarada</i>	166.327	40,93	196.439	84,67
5.	<i>Ostale obaveze</i>	0	0	338	
6.	<i>Porez na dodatu vrijednost</i>	41.013	10,09	42.609	96,25
7.	<i>Obaveze za ostale poreze, dop. I druge dažbine</i>	18.859	4,64	25.700	73,38
8.	<i>Pasivna vremenska razgraničenja</i>	95.943	23,61	95.943	100,00
<i>Kratkoročne obaveze UKUPNO:</i>		406.361	100,00	511.716	79,46

Napomena: Procenti su računati u odnosu na ukupne obaveze.

Kratkoročne finansijske obaveze iskazane su u iznosu od 43.829 KM (u prethodnom period 96.577 KM) a odnose se na obaveze po osnovu dugoročnih kredita, kao dio istih koji dospijeva za plaćanje u periodu do godinu dana.

Obaveze iz poslovanja iskazane su u iznosu od 40.390 KM (u prethodnom period 54.110 KM) a odnose se na obaveze prema dobavljačima u zemlji.

Društvo ima značajan broj partnera(dobavljača),a najznačajnija dugovanja se odnose na:

1. "Hidro –termo centar" Sarajevo	10.526
2. "Orao" .d.o.o. Bijeljina.	4.605
3. Udruženje vodovoda Istočno Sarajevo	6.242
4. "Nestro -Petrol" Banja Luka	3.418
5.."Regionalni zavod za zdravstvo" Istočno Sarajevo	5.951
Svega:	30.742

Preporučujemo prenos uplata prema dobavljačima prije prijema robe odnosno fakture ili usluge, evidentiranjem na poziciji datih avansa u cilju realnog iskazivanja obaveza prema dobavljačima. Stanje obaveza prema dobavljačima odgovara stanju iskazanom u knjigama Društva, kao i specifikaciji i usaglašeno je na dan 31.12.2022. godine.

Obaveze za zarade i naknade zarada iskazane su u iznosu od 166.327 KM (i prethodnom periodu 196.439 KM) i prema analitičkim evidencijama i dokumentaciji odnose se na neizmirene neto zarade i naknada za topli obrok za 12/22 godine (101.199 KM) i pripadajuće poreze (4.453 KM) i doprinose za decembar (53.234 KM). obaveze za prevoz na posao (3.427 KM), obaveze prema članovima nadzornog odbora I odbora za reviziju (1.350 KM) I obaveze za sindikalnu članarinu (2.664 KM). Ove obaveze su, zajedno sa obavezama za poreze i doprinose izmirene do predaje finansijskih izvještaja.

Obaveze za PDV predstavljaju razliku između utvrđenih obaveza (razlika između izlaznog i ulaznog PDV) i iznosa uplaćenog po tom osnovu..Iznos od 41.013 KM,odnosi se na 12/22 godine.

Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine odnose se na: obaveze za :naknade za zaštitu voda 2.416 KM, obaveze doprinosa za šume 1.211 KM, obaveze za protivpožarnu zaaštitu 664 KM, obaveze doprinosa za članarine komorama 997 KM, I obaveza poreza na zakup 1.101 KM.

Obaveze Društva po osnovu doprinosa za zahvaćenu vodu na dan bilansa iznose 1.755 KM, dok obaveza za zaštitu voda iznosi 12.530 KM.

Ostala pasivna vremenska razgraničenja odnose se na iskazano povećanje obaveza po osnovu dugoročnog kredita od Svjetske banke, po usaglašavanju na dan bilansa, pa je preporučena ispravka.

7.1.6. Konfirmacija salda

U skladu sa članom 18. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske izvršene su konfirmacije salda sa dobavljačima i nije bilo osporenih stanja, ukupno primljeno I usaglašeno stanje sa 34 dobavljača.

7.2. Napomene uz bilans uspjeha

Ukupno ostvareni prihodi i rashodi, prema zvaničnoj bilansnoj šemi iskazuju se kao jedinstven podatak, a izvode se iz prikaza po pojedinim osnovama njihovog ostvarivanja. Prema tim pokazateljima ukupno ostvareni prihodi i rashodi tekućeg i prethodnog perioda dati su narednom pregledu:

u KM

Pozicija	Tekući period		Prethodni period		Indeks
	Iznos	Struktura	Iznos	Struktura	
Prihodi:	3.319.192	100,00	3.060.572	100,00	108,45
Rashodi:	3.646.735	109,87	3.224.975	105,37	113,08
Dobici direktno u kapitalu	147.388	4,44	252.247	8,24	58,43
Fin. rezultat:	(180.155)		87.844		

Priznavanje i mjerjenje prihoda vršeno je u skladu sa zahtevima MRS 18: *Prihodi*. Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama, pitanja priznavanja prihoda u Društву, su bliže definisana, što se odnosi na definisanje načina iskazivanja i priznavanja prihoda. Ukupan neto rezultat obračunskog perioda iskazan je kao ukupan neto gubitak u tekućoj godini, u iznosu 180.155 KM, a u predhodnoj kao ukupan neto dobitak 87.844 KM. Dobici utvrđeni direktno u kapitalu predstavljaju smanjenje revalorizacionih rezervi na stalnim sredstvima, koji su umanjili gubitak prije oporezivanja nastao kao razlika ukupnih prihoda i ukupnih rashoda perioda.

Strukturno posmatrano ukupan prihod u prethodnom i u tekućem periodu je ostvaren po slijedećim osnovama:

Osnov ostvarivanja	Iznos (KM) 2022. god.	Učešće (%)	Iznos (KM) 2021 god.	Učešće (%)
Poslovni prihodi	3.235.633	97,49	2.862.734	93,54
Finansijski prihodi	10.719	0,32	7.522	0,24
Ostali prihodi	37.273	1,12	190.316	6,22
Prih. od usklađivanja vr. imovine	35.567	1,07	-	-
Prih. od promjene rač. politika	-	-	-	-
UKUPNO:	3.319.192	100,00	3.060.572	100,00

Strukturno posmatrano ukupni rashodi u prethodnom i u tekućem periodu su ostvareni po slijedećim osnovama:

Osnov ostvarivanja	Iznos (KM) 2022. god.	Učešće (%)	Iznos (KM) 2021 god.	Učešće (%)
Poslovni rashodi	3.567.887	97,84	3.190.694	98,94
Finansijski rashodi	27.698	0,76	9.792	0,30
Ostali rashodi	51.150	1,40	24.489	0,76

<i>Ras. od uskladišavanja vr. imovine</i>				
<i>Ras. od promjene rač. politika</i>				
UKUPNO:	3.646.735	100,00	3.224.975	100,00

7.2.1. Poslovni prihodi i rashodi

1) Poslovni prihodi: Poslovni prihodi u ukupno ostvarenim prihodima učestvuju sa 97,49% (u prethodnom periodu 98,94%), što praktično znači da se ukupan prihod u principu skoro u cijelosti ostvaruje po ovom osnovu. Kontinuitet ovakvog učešća prenesen je iz prethodnih perioda.

Odnos poslovnih prihoda i rashoda dat je u narednom pregledu:

<i>Pozicija</i>	<i>Tekući period</i>		<i>Prethodni period</i>		<i>Indeks</i>
	<i>Iznos</i>	<i>Struktura</i>	<i>Iznos</i>	<i>Struktur</i>	
<i>Prihodi:</i>	3.235.633	100,00	2.862.734	100,00	113,03
<i>Rashodi:</i>	3.567.887	110,27	3.190.694	111,46	111,82
<i>Rezultat:</i>	(332.254)	10,27	(327.960)	11,46	101,31

Na osnovu tabelarnog prikaza poslovnih prihoda i rashoda vidi se da ostvareni iznos poslovnih prihoda u tekućem periodu nije bio dovoljan za pokriće poslovnih rashoda, što je karakteristično i za prethodni period. U tekućem periodu došlo je do povećanja poslovnih prihoda i do povećanja poslovnih rashoda, ali je rast rashoda bio veći u odnosu na rast prihoda, pa je i gubitak kao rezultat veći u odnosu na prethodni period za 1,31%.

Struktura poslovnih prihoda po osnovama ostvarivanja, data je u narednom pregledu (u KM):

<i>Redni broj</i>	<i>O P I S</i>	<i>Tekućagodina</i>		<i>Prethodn a godina</i>		<i>Indeks</i>
		<i>Iznos</i>	<i>%</i>			
1.	<i>Prihodi od vršenja usluga</i>	700.453	21,65	-	-	-
2.	<i>Prihodi od prodaje proizvoda</i>	2.503.788	77,38	2.797.700	89,49	
3.	<i>Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe I učinaka</i>	-	-	-	-	-
4.	<i>Ostali poslovni prihodi</i>	31.392	0,97	65.034	48,27	
<i>Poslovniprihodi UKUPNO:</i>		3.235.633	100,00	2.862.734	113,03	

Struktura poslovnih prihoda prikazana je prema sistematizovanim podacima iskazanim u Bilansu uspjeha.

Struktura poslovnih prihoda po osnovama ostvarivanja data je u okviru analize bilansa uspjeha. Poslovni prihodi su najvećim dijelom ostvareni kao prihodi od prodaje proizvoda- vode na domaćem tržištu, kao i u prethodnom obračunskom periodu. Uporedni pregled ovih prihoda po osnovama ostvarivanja dat je u narednom pregledu:

<i>Vrstaprihoda</i>	<i>Ukupno 2022.</i>	<i>učešće</i>	<i>Ukupno 2021.</i>	<i>Indeks</i>
<i>Prihodi od prodaje vode</i>	1.428.415	57,05	1.911.509	74,73
<i>Prihodi od prodaje kanalizacije</i>	374.920	14,97	330.811	113,33
<i>Prihodi od usluga</i>	700.453	27,98	555.380	126,12
Ukupno:	2.503.788	100	2.797.700	89,49

U ukupnim prihodima od prodaje proizvoda, prihodi od prodaje vode učestvuju sa 57,05%, prihodi od kanalizacije učestvuju sa 14,97%, dok prihodi od usluga koje obuhvataju usluge održavanja vodomjera, usluge priključaka na vodovodnu mrežu i usluge intervencija, učestvuju sa 27,98% U toku 2022. godine, došlo je do smanjenja prihoda od prodaje proizvoda u iznosu od 483.094 KM, u odnosu na prethodnu godinu odnosno za 25,27%. Važeći cjenovnik usluga vodosnabdjevanja i odvodnje upotrebljenih voda za sva područja, izuzimajući područje Jahorine, u primjeni je od 01.01.2014. godine. Pomenuti cjenovnik za područje Sportsko rekreacionog centra Jahorina, izmjenjen je počev od 01.08.2021. godine. Na navedene cjenovnike je u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima (SL.GL.R.S.broj: 124/11) i na osnovu člana 64. Statuta opštine Pale, načelnik opštine Pale, kao nadležni organ dao saglasnost.

Ostali poslovni prihodi iskazani su u iznosu od 31.392 KM, a to su prihodi od refundacija za isplaćene naknade po osnovu bolovanja u iznosu 7.057 KM i prihodi od izdavanja načelne saglasnosti za obradu zahtjeva korisnika i novi priključak u iznosu 19.059 KM, i fakturisanje utroška el.energije prema „JP Komunalno“ Pale u iznosu 5.277 KM.

2) Poslovni rashodi: U Bilansu uspjeha poslovni rashodi su iskazani u iznosu od 3.567.887 KM tekuće i 3.190.694 KM, prethodne godine. U ukupnim rashodima poslovni rashodi u tekućem periodu učestvuju sa 97,84%, što je približno na nivou učešća u prethodnom periodu (98,94%). Struktura poslovnih rashoda data je u narednom pregledu:

Redni broj	O P I S	Tekućagodina Iznos	%	Prethodna godina	Indeks
1.	<i>Nabavna vrijednost prodane robe</i>		-		
2.	<i>Troškovi materijala</i>	628.089	17,60	470.981	133,36
3.	<i>Troškovi zarada naknada zarada I ostali lični rashodi</i>	2.044.227	57,30	1.861.898	109,79
4.	<i>Troškovi proizvodnih usluga</i>	209.919	5,88	136.704	153,56
5.	<i>Troškovi amortizacije I rezervisanja</i>	558.822	15,66	593.120	94,22
6.	<i>Nematerijalni troškovi (bez poreza I doprinosa)</i>	123.365	3,46	127.991	96,39
7.	<i>Troškovi poreza</i>	3.465	0,10	-	-
8.	<i>Troškovi doprinosa</i>				-
II	Poslovni rashodi UKUPNO:	3.567.887	100,00	3.190.694	111,82

Troškovi materijala: Ovi troškovi, koji su iskazani u iznosu od 628.089 (u prethodnom periodu 470.981 KM, i imaju kontinuitet u pogledu visine u poslednjih nekoliko perioda) evidentiraju se na bazi ulazne I interne dokumentacije u okviru čega je I dokumentacija koja prati process usluga, stim da je struktura rashoda iskazana prema stvarnim aktivnostima Društva. Uokviru ove kategorijera shoda iskazane su u analitičkim evidencijama sledeće (značajnije) pozicije:

Troškovimaterijala građevinski i potrošni	306.034 KM
Utrošena električna energija	91.087 KM
Troškovi ostalih goriva za grijanje	9.954 KM

Utrošena goriva i maziva	75.834 KM
Material I dijelovi utrošeni za tekućeodržavanje	132.149 KM
Troškovi kancelarijsko gmaterijala	13.031 KM

Na analitičkim računima ovi troškovi se pojedinačno evidentiraju po prirodnoj vrsti nastanka, kao što je kancelarijski materijal, rezervni dijelovi, materijal koji se koristi u pružanju usluga i sl.

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi su značajnija pozicija u strukturi poslovnih rashoda u oba posmatrana perioda. Ova kategorija rashoda u ukupno iskazanim poslovnim rashodima u tekućem periodu učestvuje sa 57,30%, a u prethodnoj godini sa 58,36%, te sa 56,06% ukupnih rashoda tekućeg perioda. Indeks kretanja ovih troškova je 109,79 indeksnapoena, i nešto je manji od indeksa kretanja poslovnih rashoda (111,82). Povećan troškovi zarada I naknada nije posledica povećanog broja zaposlenih u tekućem, u odnosu na predhodni period, već povećanje najniže plate.

Ove rashode čine:

<i>Osnov ostvarivanja</i>	<i>2022. godina</i>	<i>2021 godina</i>
<i>Troškovi bruto zarada</i>	1.545.578	1.350.337
<i>Troškovi bruto toplog obroka</i>	310.556	327.586
<i>Troškovi bruto regresa za godišnji odmor</i>	83.511	82.458
<i>Troškovi bruto naknada nadzornom odboru</i>	28.695	33.282
<i>Ostali lični rashodi</i>	75.887	68.235
UKUPNO:	2.044.227	1.861.898

U strukturi troškova bruto zarada i bruto naknada zarada u tekućem i u prethodnom periodu, iskazani su iznosi zarada, dok troškovi naknada predstavljaju naknade za topli obrok, regres za godišnji odmor. Ostali lični rashodi odnose se na otpremnine za penziju, troškovi službenog puta, troškovi prevoza na posao i pomoći po kolektivnom ugovoru.

Sam obračun sadrži podatke o osnovama za obračun, obračunati iznos, porez na zarade i doprinose na zarade. Za poreze i doprinose pravi se rekapitulacija sa svim elemntima za obračun i uplatu. Za radnike se za isplatni mjesec pravi Spisak primanja radnika, dok se obustave po korisnicima iskazuju na posebnim pregledima. Sa zaposlenim radnicima zaključuju se ugovori o radu na neodređeno vrijeme, kojim se regulišu međusobni odnosi iz osnova radnog angažovanja.

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su u iznosu od 209.919 KM (u prethodnom periodu 136.704 KM). Ovi troškovi su evidentirani na osnovu vjerodostojnih knjigovodstvenih dokumenata a odnose se najvećim dijelom na građevinske usluge..

Prema analitičkim evidencijama najznačajnije pozicije ovih troškova se odnose na:

Troškove komunalnih usluga	12.830 KM
➤ troškove transportnih usluga (PTT) i prevoza	33.053 KM
➤ Troškovi za ostale usluge	21.231 KM
➤ troškove zakupnine poslovnog prostora	7.440 KM
➤ troškove reklame I propaganda I oglasa	5.620 KM
➤ troškovi održavanjavozila građevinske i zanatske usluge	8.401 KM 137.342 KM

Analitičko razvrstavanje unutar navedenih kategorija po osnovama nastanka računovodstveno je korektno, i ako se opisi pojedinih pozicija mogu prilagoditi postojećim softverskim

rješenjima. Ovi troškovi priznaju se na osnovu odgovarajuće ulazne dokumentacije, na kojoj se vrši direktna klasifikacija na pripadajuće vrste troškova.

Troškovi amortizacije i rezervisanja: Obračun amortizacije se vrši otpisom osnovnih sredstava na teret troškova obračunskog perioda primjenom proporcionalne, odnosno linearne metode. Osnovica za obračunamortizacije je nabavna, odnosno revalorizovana ili procjenjena vrijednos tsvakog osnovnog sredstva. Računovodstvenim politikama utvrđeni su rasponi stopa, koje se primjenjuju na pojedine kategorije sredstava, za koje postoji obračun amortizacije.

Obračun I knjiženje amortizacije vrši se godišnje. U Bilansu uspjeha za tekući period, iskazani su troškovi amortizacije u visini od 558.822 KM, a odnose se na:

- amortizaciju građevinskih objekata 507.195 KM
 - amortizacija opreme 51.627 KM
- Ukupno troškovi amortizacije: 558.822 KM**

Troškovi rezervisanja u skladu sa MRS 19: Primanja zaposlenih, nisu obračunati niti iskazani. Prema izjavi Rukovodstva Društva, za navedenim rezervisanjima nije postojala objektivna potreba.

Nematerijalni troškovi(osim poreza i doprinosa) iskazani su u iznosu od 123.365 KM (u prethodnom periodu 127.991 KM). Prema analitičkim evidencijama ovi troškovi se odnose na (u KM):

Vrsta troška	Tekući period	Prethodni period
550 - troškove neproizvodnih usluga	76.464	69.711
551 - troškove reprezentacije	18.386	20.776
552 - troškove premije osiguranja	1.950	2.858
553 - troškove platnog prometa	4.751	4.745
554 - troškove članarina	3.451	4.613
559 - ostale nematerijalne troškove	18.364	19.853

Po sistemu slučajnog izbora utvrđeno je da se ovi troškovi priznaju na osnovu odgovarajuće ulazne dokumentacije, a njihova klasifikacija u okviru navedenih kategorija vrši se prema osnovama nastanka.

Troškovi poreza iskazani su u ukupnom iznosu od 3.465 KM a odnose se na naknade za korištenje šuma (2.327 KM), doprinos za protivpožarnu zaštitu (997 KM) iporez na imovinu (141 KM).

7.2.2. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i finansijski rashodi u prezentovanom Bilansu uspjeha iskazani su na sledeći način:

Pozicija	Tekući period		Prethodni period		Indeks
	Iznos	Struktura	Iznos	Struktura	
Prihodi:	10.719	100,00	7.522	100,00	142,50
Rashodi:	27.698	258,40	9.792	130,18	282,86
Rezultat:	(16.979)		(2.270)		749,97

1) **Finansijski prihodi:** Ova pozicija u Bilansu uspjeha iskazana je kao prihodi od kamata zaračunatih kupcima po osnovu kašnjenja u izmirivanju potraživanja.

2) **Finansijski rashodi:** U tekućem periodu ova pozicija je iskazana je kao kamate po osnovu kredita u iznosu 5.025 KM,kamate zaračunate po osnovu kašnjenja u izmirivanju dugovanja prema dobavljačima, u iznosu 556 KM, kamate po osnovu lizinga 1.708 KM i kamate za kašnjenje u izmirivanju poreskih obaveza u iznosu 1.240 KM.

7.2.3. Dobitak / gubitak redovne aktivnosti

Grupa računa, račun	POZICIJA	IZNOS	
		Tekuća godina	Prethodna godina
	<i>I. POSLOVNI PRIHODI</i>	3.235.633	2.862.734
	<i>II. POSLOVNI RASHODI</i>	3.567.887	3.190.694
	<i>POSLOVNI DOBITAK</i>		
	<i>POSLOVNI GUBITAK</i>	(332.254)	(327.960)
	<i>I. FINANSIJSKI PRIHODI</i>	10.719	7.522
	<i>II. FINANSIJSKI RASHODI</i>	27.698	9.792
	<i>DOBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI</i>		
	<i>GUBITAK REDOVNE AKTIVNOSTI</i>	(349.233)	(330.230)

Društvo je iskazalo negativan poslovni rezultat-gubitak po osnovu redovnih aktivnosti, u tekućem kao i u prethodnom periodu,, s tim da je u tekućem period ovaj rezultat lošiji, jer je rast poslovnih I finansijskih rashoda bio veći u odnosu na rast prihoda.

7.2.4. Ostali prihodi i rashodi

Ostali prihodi i ostali rashodi u prezentovanom Bilansu uspjeha iskazani su na sljedeći način:

Pozicija	Tekući period		Prethodni period		Indeks
	Iznos	Struktura	Iznos	Struktura	
Prihodi:	37.273	100,00	190.316	100,00	19,58
Rashodi:	51.150	137,23	24.489	12,87	208,87
Rezultat:	(13.877)		165.827		87,13

U tekućem periodu Društvo je iskazalo gubitak iz navedenog osnova, dok je u predhodnom periodu iskazan dobitak kao razlika ostalih prihoda i rashoda.

1) Ostali prihodi: Ova kategorija prihoda iskazana je u iznosu od 37.273 KM, a odnose se na prihode po osnovu viška materijala po popisu u iznosu 644 KM, naplaćena otpisana potraživanja od kupaca u iznosu 4.409 KM, I dobici od prodaje opreme od 259 KM.i ostali nepomenuti prihodi od 31.961 KM.

Javni dug pretvoren u obveznice Republike Srpske, u ranijim godinama, uplaćuje se u jednom anuitetu u toku godine i po tom osnovu su u 2022.godini, naplaćen iznos od 7.363 KM.

2) Ostali rashodi: U okviru ove kategorije rashoda, koji ukupno iznose 51.150 KM, iskazani su rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja 27.954 KM, rashodi po osnovu manjkova robe u iznosu 743 KM, naknade štete trećim licima 1.163 KM, te izdatke za humanitarne namjene od 12.528 KM i ostale rashode od 27.810 KM.

7.2.5. Prihodi i rashodi po osnovu usklađivanjavrijednosti imovine

Prihodi i rashodi po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine u tekućem periodu su greškom svstani u ovu kategoriju rashoda a po prirodi predstavljaju ostale rashode, jer se odnose na prihode od ukidanja rezervisanja po osnovu donacija za prihode od ukidanja rezervisanja po osnovu donacija za iznos godišnje amortizacije doniranog sredstva u iznosu 35.567 KM

7.2.6. Prihodi i rashodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina

Prihodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina u tekućem periodu nisu iskazani.Rashodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina u tekućem i u prethodnom periodu nisu iskazani.

7.2.7. Finansijski rezultat

Ukupno ostvareni finansijski rezultat prije oporezivanja, te neto rezultat iskazani su u bilansu uspjeha na sledeći način:

Redni broj	Vrstaprihodairashoda	Iznos prihoda	Iznos rashoda	Finans. rezultat
1.	<i>Poslovni prihodiirashodi</i>	3.235.633	3.567.887	(332.254)
2.	<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>	10.719	27.698	(16.979)
3.	<i>Ostaliprihodiirashodi</i>	37.273	51.150	(13.877)
4.	<i>Prihodiirashodiodusklađivanjavrijed.imovine</i>	35.567	-	35.567
6.	<i>Dobitakprijeoporezivanja</i>			-
7.	<i>Gubitakprijeoporezivanja</i>			(327.543)
8.	<i>Dobitakutvrđendirektno u kapitalu</i>			147.388
9.	<i>Poreznadobit</i>			-
10.	<i>Netodobitaktekućegodine</i>			-
11.	<i>Netogubitaktekućegodine</i>			(180.155)

U tekućem obračunskom periodu Društvo je iskazalo ukupan negativan finansijski rezultat, po navedenim osnovama iskazivanja.

U tekućem obračunskom periodu Društvo je iskazalo negativan finansijski rezultat po osnovu redovnih prihoda I rashoda, I finansijskih prihoda I rashoda, dok je po osnovu ostalih prihoda rahoda uzimajući u obzir ispravno grupisanje prihoda po osnovu usklađivanja vrijednost imovine kao ostale prihode iskazalo pozitivan finansijski rezultat. U Izvještaju o izvršenoj reviziji na odgovarajućim mjestima dati su prikazi osnova i iznosa ostvarenih rezultata, pri čemu su u tekućem periodu značajan uticaj na ukupno ostvareni rezultat imali poslovni prihodi, kao I ostali prihodi. Društvo je u tekućem obračunskom periodu ostvarilo I dobitke direktno u kapitalu i to u vidu smanjenja revalorizacionih rezervi na stalnim sredstvima, što je umanjilo gubitak iskazan u bilansu uspjeha, pa je kao ukupan rezultat u obračunskom periodu iskazan gubitak, u iznosu 180.155 KM.

.

7.3. Povezana lica

U toku posmatranog perioda Društvo nije iskazalo poslovne odnose sa povezanim licima.

Identifikacija i promet sa povezanim licima se utvrđuje na osnovu stanja obaveza i potraživanja, na dan bilansiranja, u konkretnom slučaju 31. decembra 2022 godine.

Prema MRS 24: Objelodanjivanje povezanih strana, definiše se povezana strana i zahtjeva se objelodanjivanje prirode odnosa, informacije o transakcijama i neizmirenim saldima, a kao minimum objelodanjuju se:

- *iznosi transakcija,*
- *iznosi neizmirenih salda i*
 - *njihove rokove i uslove, uključujući i to da li su osigurana, kao i prirodu naknade koju je potrebno obezbititi za njihovo izmirenja,*
 - *detalje o svim datim i primljenim garancijama*
- *rezervisanja za sumnjiva i sporna potraživanja koja se odnose na iznose neizmirenih salda,*
- *rashode priznate u toku perioda po osnovu sumnjivih i spornih potraživanja od povezanih strana.*

7.4. Napomene uz Bilans tokova gotovine

Za potrebe finansijskog izvještavanja Društvo je sastavilo *Bilans tokova gotovine (Izvještaj o tokovim gotovinama)* za period od 01.01. do 31.12.2022. godine.

Društvo je, u obračunskom periodu, poslovalo sa ukupnim prilivom gotovine od 3.784.480 KM, dok je ukupan odliv gotovine iznosio 3.812.266 KM, tako da je na kraju obračunskog perioda neto odliv gotovine iznosio 27.786 KM. Ukupni prilivi gotovine ostvareni su samo po osnovu poslovnih aktivnosti, dok su odlivi ostvareni pored poslovnih aktivnosti i iz aktivnosti finansiranja u vidu otplate kredita.

7.4.1. Prilivi i odlivi po osnovu poslovnih aktivnosti

(u KM)

Redni broj	POZICIJA	IZNOS	
		Tekuća godina	Prethodna godina
I	Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	3.784.480	3.603.243
1.	Prilivi od kupaca i primljeni avansi	3.764.727	3.435.324
2.	Prilivi od premija, subvencija, dotacija i sl.	0	0
3.	Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti	19.753	167.919
II	Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	3.696.813	3.339.051
1.	Odlivi po osnovu isplata dobavljačima i dati avansi	1.107.667	881.723
2.	Odlivi po osnovu isplata zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	2.113.531	1.915.137
3.	Odlivi po osnovu plaćenih kamata	6.290	9.792
4.	Odlivi po osnovu poreza na dobit	-	-
5.	Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	469.325	532.399
III	Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	87.667	264.192
IV	Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	115.453	107.567
	Odliv gotovine po osnovu kredita i finansijskog lizinga	115.453	107.567
V	Neto odliv-priliv gotovine	27.786	156.625

Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti u tekućoj godini su veći za 181.237 KM, u odnosu na prethodni period, prvenstveno zbogpovećanja priliva od kupaca, dok su ostali prilivi zabilježili smanjenje za 148.166 KM.

Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti u tekućoj godini veći su za 357.762 KM u odnosu na prethodnu godinu, prvenstveno po osnovu odliva po osnovu isplata dobavljačima, zatim isplata za zarade, dok su ostali odlivi i odlivi po osnovu kamata zabilježili smanjenje.

Neto priliv gotovine iz poslovne aktivnosti u tekućoj godini iznosi 87.667 KM (u prethodnom periodu iskazan je neto odliv gotovine u iznosu od 264.192 KM).

7.4.2. Prilivi i odlivi po osnovu aktivnosti investiranja

Prilivi I odlivigotovine iz aktivnosti investiranja su iskazani u tekućoj godini kaoni u prethodnoj godini.

7.4.3. Prilivi i odlivi po osnovu aktivnosti finansiranja

Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja u oba posmatrana perioda nisu iskazani, dok su odlivibilježili u tekućoj i prethodnom periodu izvršene isplate po osnovu dopjelih anuitet kredita.

7.4.4. Ukupni prilivi i odlivi

Ukupni prilivi gotovine u tekućem periodu veći su za 686.446 KM, od priliva u prethodnom periodu, doksu ukupni odlivi veći za 600.340 KM. U oba posmatrana perioda ostvaren je neto priliv gotovine i to u tekućem u iznosu 156.625 KM, a u predhodnom u iznosu 70.519 KM.

(u KM)

Redni broj	P O Z I C I J A	IZNOS	
		Tekuća godina	Prethodna godina
<i>G</i>	<i>UKUPNI PRILIVI GOTOVINE</i>	3.784.480	3.603.243
<i>D</i>	<i>UKUPNI ODLIVI GOTOVINE</i>	3.812.266	3.446.618
<i>Đ</i>	<i>NETO PRILIV GOTOVINE</i>	-	156.625
<i>E</i>	<i>NETO ODLIV GOTIVINE</i>	27.786	
<i>Ž</i>	<i>GOTOVINA NA POČETKU OBRAČUNSKOG PERIODA</i>	423.200	266.575
<i>J</i>	<i>GOTOVINA NA KRAJU OBRAČUNSKOG PERIODA</i>	395.414	423.200

Gotovina na kraju obračunskog perioda u tekućoj godini prema ovom izvještaju iznosi 395.414 KM, koliko je iskazano i u bilansu stanja.

7.5. Napomene uz Izvještaj o promjenama na kapitalu

U setu finansijskih izvještaja Društvo je sastavilo *Izvještaj o promjenama na kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2022. godine*. U ovom izvještaju data je struktura i promjena strukture kapitala Društva.

7.6. Napomene uz Izvještaj o ostalim dobicima i gubicima

Društvo je u sklopu finansijskog izvještaja Bilansa uspjeha sačinilo *Izvještaj o ostalim dobicima i gubicima u periodu od 01.01. do 31.12.2022. godine*. i iskazalo promjene početne pozicije neto gubitka iz bilansa uspjeha tako da je dobicima ostvarenim direktno u kapitalu, po osnovu smanjenja revalorizacionih rezervi, umanjilo neto gubitak .

7.7. Napomene uz Aneks

Društvo je u sklopu finansijskih izvještaja sastavilo *Aneks - Dodatni računovodstveni izvještaj za period od 01.01. do 31.12.2022. godine*. U ovom dokumentu date su pozicije prema zahtevu propisane forme ovog finansijskog izvještaja.

8. OSTALE NAPOMENE

8.1. Popis

Na osnovu ovlaštenja iz Statuta Društva i u skladu sa Prvilnikom o načinu i rokovima vršenja popisa iusklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, broj: 195/07 od 16.03.2007. godine, Direktor je donio *Odluku o popisu i formiranju komisija za popis* (broj: 3757/22 od 06.12.2022. godine) i to:

- Centralna popisna komisija
Komisija za popis zaliha materijala, novčanih sredstava, potraživanja i obaveza
Komisija za popis građevinskih objekata opreme i inventara i druge stalne imovine.

Sastav centralne popisne komisije:

1. Dalibor Kosorić, predsjednik komisije
2. Mladen Blagojević, član,
3. Aleksandar Lučić, član.

Zadatak Komisije utvrđen je pomenutom Odlukom i Planom o redovnom godišnjem popisu, popis se vršio u vremenu od 20.12. 2022. godine, do 17.01.2023. godine, a krajnji rok za dostavljanje Izvještaja direktoru Društva je 20.01.2023. godine.

Direktor Društva je na bazi navedene odluke donio Rješenje o imenovanju popisnih komisija i Uputstvo o načinu obavljanja popisa. Komisija za popis je sačinila *Izvještaj o izvršenom popisu* sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, pod brojem 338/23 od 07.02.2023. godine. Komisija je u Izvještaju dala prijedlog računovodstvenog obuhvatanja pojedinih pozicija.

Revizor nije prisustvovao pomenutim aktivnostima ali mu je na uvid stavljena sva potrebna dokumentacija uključujući i popisne liste. Uz dokumentaciju o popisu sastavljen je i na uvid stavljen pregled dostavljenih i primljenih IOS-a.

Na osnovu člana 53. Stav 1.tačka 9. Statuta Društva, i Preporuke Odbora za reviziju, Nadzorni odbor je na drugoj sjednici, održanoj dana 21.02.2023 godine, donio Odluku broj: 482/23, o usvajanju Izvještaja centralne popisne komisije o izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava na dan 31.12.2022. godine, kojom se utvrđuje računovodstveni tretman određenih pozicija utvrđenih popisom (direktan i indirektni otpis).

8.2. Devizni kursevi

Srednji devizni kurs, utvrđen na međubankarskom tržištu deviza, primjenjen za preračun deviznih pozicija u bilansima Društva u Konvertibilne marke (KM), bio je 1.955830 za jedinu deviznu valutu EUR.

8.3. Eksterne kontrole

Za posmatrani period u Društvu nije bilo eksternih kontrola.

8.4. Sudski sporovi

Od strane pravne službe sačinjen je Izvještaj o sudskim sporovima pokrenutim u 2022. godini. Protiv Društva nije pokrenut niti jedan sudski spor. Iz Izvještaja se vidi da je pokrenuto ukupno 61 postupak pred sudom protiv fizičkih lica, preduzetnika i pravnih lica, ukupne vrijednosti 79.205 KM, uz uplatu sudske takse u iznosu 6.100 KM. U velikom broju postupaka izvršenici su uložili prigovor zastare potraživanja na rješenje o izvršenju, tako da se izvršni postupak obustavlja i biće nastavljen po okončanju parničnog postupka.

8.5. Poreski rizici

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju, porez na dobit i poreze na plate (obavezne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja u vezi sa poreskim zakonima ograničen je broj slučajeva koji semogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama u vezisa pravnom interpretacijom zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društvu može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Ove činjenice utiču na to da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

8.6. Događaji nakon datuma bilansiranja

Nakon datuma bilansa, nije bilo događaja, koji bi bitnije promjenili iskazane bilansne pozicije Društva, osim što su obavljene tekuće transakcije naplate potraživanja i izmirenja obaveza.

8.7. Stalnost poslovanja

Prema MRS 1: Prezentacija finansijskih izvještaja menadžment Društva, kod pripreme finansijskih izvještaja, treba da procjeni sposobnost Društva, za nastavkom stalnog poslovanja. Finansijske izvještaje treba pripremiti na bazi načela „stalnosti poslovanja“, osim ako menadžment ne namjerava da likvidira pravno lice, ili da prestane da posluje, odnosno ako nema drugu realnu alternativu nego da to uradi. Kada je menadžment, prilikom procjenjivanja, svjestan značajne neizvjesnosti koja se odnosi na događaje ili uslove koji mogu izazvati značajnu sumnju u sposobnost pravnog lica da nastavi da posluje po načelu stalnosti poslovanja, ove neizvjesnosti treba objaviti.

Kada finansijski izvještaji nisu sastavljeni prema načelu stalnosti poslovanja, tu činjenicu treba objaviti zajedno sa osnovom na kojoj su finansijski izvještaji sastavljeni i navođenjem razloga zašto pravno lice smatra da neće nastaviti da posluje na bazi ovog načela.

U procjenjivanju da li je prepostavka stalnosti poslovanja odgovarajuća, menadžment uzima u obzir sve raspoložive informacije o budućnosti, tj. najmanje dvanaest mjeseci od dana bilansa stanja, s tim da taj period može biti i duži. Stepen razmatranja zavisi od činjenica u svakom pojedinačnom slučaju. Kada pravno lice ima dugu istoriju profitabilnog poslovanja i otvoren pristup finansijskim resursima, zaključak da je načelo stalnosti poslovanja primjeren može se postići i bez detaljne analize. U drugim slučajevima, menadžment treba da razmotri širok spektar faktora koji se odnose na sadašnju i očekivanu profitabilnost, rasporede otplate duga i potencijalne izvore zamjene finansiranja, prije nego što zaključi da je primjena načela stalnosti poslovanja primjeren.

Priroda posla kojim se Društvo bavi, uhodanost osnovne aktivnosti, polazna su prepostavka za procjenu stalnosti poslovanja.

Naprijed navedene činjenice aktivnosti kao i planovi koje je u toku revizije uprava predstavila, daju realnu prepostavku o mogućnosti Društva za poslovanje u razumno prihvaćenom roku.

8.8. Pravična (fer) vrijednost

Poslovnom politikom Društva potrebno je definisati potrebu i način objelodanjivanja informacija o pravičnoj vrijednosti onih sredstava i obaveza za koje postoje zvanične tržišne informacije i u slučajevima kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Pravična vrijednost za ove potrebe se definiše kao vrijednost po kojoj se sredstvo može realizovati, ili obaveza izmiriti, na dobrovoljnoj bazi između subjekata koji su upoznati sa stanjem tih sredstava, odnosno obaveza. Ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost u uslovima kupoprodaje finansijskih instrumenata pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Shodno tome, u takvom okruženju nije moguće pouzdano utvrditi pravičnu vrijednost. Po mišljenju rukovodstva Društva, što je navedeno i u pismu o prezentaciji, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju pravičnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerojatnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

8.9. Zarada na kapital

U tekućem i u prethodnom obračunskom periodu ostvarena zarada na kapital prikazana je u narednom tabelarnom pregledu:

<i>O p i s</i>	<i>2022. godina</i>	<i>2021. godine</i>
<i>Gubitak obračunskog perioda</i>	180.155	0
<i>Neto dobitak obračunskog perioda</i>	0	87.844
<i>Osnovni kapital</i>	3.018.918	3.018.918
<i>Gubitak po jedinici kapitala</i>	5,97	0
<i>Dobitak po jedinici kapitala</i>	-	2,91

Direktor:
Prof. dr. Rajko Radović

PRILOZI

JKP "VODOVOD I KANALIZACIJA" A.D. PALE
TrifkaGrabeža br.9.
Pale
JIB: 4400585320008
PIB: 400585320008
MB:01938240

Bijeljina,maj.2023. godine

„REVIDERE“ doo BIJELJINA

P R E D M E T: Prezentacija finansijskih izvještaja na dan 31.12.2022. godine

Izjava se daje u vezi sa revizijom finansijskih izvještaja za godinu koja se završila 31.12.2022. godine, pri čemu revizija treba da potvrди istinitost i objektivnost finansijskog položaja Društva, ukupnih rezultata poslovanja i novčanih tokova u skladu sa važećim regulatornim okvirom (propisi RS, Okvir za sastavljanje i predstavljanje finansijskih izvještaja i prihvaćeni MRS/MSFI).

Prema našem najboljem znanju i uvjerenju, nakon što smo proveli potrebna ispitivanja da bi se adekvatno informisali, potvrđujemo sljedeće:

1. Kao lica sa posebnim ovlaštenjima svjesni smo potrebe i svoje odgovornosti da obezbijedimo pouzdanost računovodstvenih evidencija i fer i istinito prikazivanje poslovanja. Smatramo da smo finansijske izvještaje za 2022. godinu prezentovali u skladu sa naprijed navedenim okvirima za finansijsko izvještavanje.
2. Nije nam poznato da je bilo ko od zaposlenih u Društvu umiješan u bilo kakve nezakonite ili neregularne aktivnosti koje bi mogle uticati na istinitost finansijskih izvještaja.
3. Nisu nam poznati drugi slučajevi pronevjera, ili sumnji u pronevjere, koje se odnose na poslovanje Društva.
4. Društvo je poslovalo pod nazivom: **J.P. „VODOVOD I KANALIZACIJA“ a.d.**, sa sjedištem u Palama, ul. Trifka Grabeža br.9., upisanog u registar Okružnog privrednog suda Istočno Sarajevo u registarskom ulošku 061-0-Reg-17-000694 .Kod Poreske uprave Ministarstva finansija Republike Srpske Društvo je registrovano kao poreski obveznik, JIB:4400585320008, a kod Uprave za indirektno oporezivanje registrovani su kao obveznici indirektnih poreza - IB je 400585320008. Matični broj je 01938240.
5. U finansijskim izvještajima nema materijalno značajnih pogrešnih iskazivanja niti propusta.Ukupna bilansna suma u 2022. godini ostvarena je u iznosu od 5.937.496 KM, pri čemu aktivi čine: stalna sredstva 3.566.624 KM itekuća sredstva 2.370.872 KM. Kapital, kao izvor sredstava, iznosi 4.288.965 KM, dok su obaveze Društva 1.648.531 KM .U 2022. godini ostvaren je neto gubitak u visini od 180.155 KM.
6. Nismo bili obaviješteni od strane regulatornih, poreskih i drugih organa o bili kakvim neusaglašenostima ili odstupanjima identifikovanim u samom procesu finansijskog izvještavanja, koji bi mogli imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje Društva za 2022. godinu.
7. Nisu nam poznati značajni nedostaci, uključujući i materijalne nedostatke, vezano za uspostavljanje ili funkcionisanje sistema internih kontrola, koji bi mogli imati negativan uticaj na

sposobnost Društva da knjigovodstveno evidentira transakcije, sumira podatke i sastavlja finansijske izvještaje.

8. Društvo je postupalo u skladu sa svim aspektima odredbi po sklopljenim ugovorima koje bi u slučaju nepostupanja po istim, mogle imati materijalno značajne efekte na finansijske izvještaje.

9. Nisu nam poznata:

- kršenja ili moguća kršenja zakonskih propisa čije bi efekte trebalo objelodaniti u finansijskim izvještajima, ili za koje bi trebalo formirati rezervisanje za potencijalne gubitke,
- postojanja ostalih obaveza ili preuzetih i potencijalnih obaveza/gubitaka za koje je neophodno izvršiti knjiženje potencijalnih gubitaka, odnosno objelodanjivanja u finansijskim izvještajima.

10. Nemamo planova niti namjera koje bi mogle da materijalno značajno izmijene knjigovodstvenu vrijednost ili klasifikaciju sredstava i obaveza prikazanih u finansijskim izvještajima.

11. Nismo planirali da promijenimo osnovnu djelatnost: *3600 proizvodnja i isporuka vode i prečišćavanje i odvođenje otpadnih voda*, niti imamo druge planove koji bi doveli do poremećaja u nastavku poslovanja.

12. Nemamo zastarjelih zaliha i nema zaliha koje su iskazane u iznosima koji bi bili veći od njihove neto prodajne vrijednosti.

13. Smatramo da imovina koju posjedujemo nije sporna. Društvo nema pravnih restrikcija na imovini. Identifikovali smo sva sredstva čija vrijednost može biti niža od nominalne ili nabavne i vodili smo računa da ta sredstva ne budu iskazana po većoj vrijednosti nego što je vrijednost po kojoj se mogu realizovati. Smatramo da nema indikacija o obezvrijedenosti pojedinačnih pozicija stalnih sredstava.

14. Evidentirali smo sve obaveze koje se odnose na 2022. godinu, a prema našem znanju i uvjerenju Društvo nema potencijalnih obaveza.

15. Identifikovali smo i na odgovarajući način objelodanili sve transakcije sa povezanim licima uključujući prihode od prodaje i odgovarajuće troškove, kao i potraživanja i obaveze.

16. Prema našem saznanju nakon dana bilansiranja nije bilo događaja koji bi zahtjevali korekcije ili objavljivanja u finansijskim izvještajima za 2022. godinu ili u Napomenama uz te izvještaje.

Lice sa licencom:

Snježana Cicović

Direktor Društva:

Dejan Kojić

Revizija finansijskih izvještaja, procjene, računovodstveni poslovi i konsalting u oblasti poslovnih informacionih sistema

Mob. 065/517-713, 065/693-220 Tel. 055/211-279
BIJELJINA, Gavrila Principa 7/5

Bijeljina, maj 2023. godine

J.P. Vodovod i kanalizacija
a.d. Pale
n/r Direktor

Predmet: *Pismo o angažovanju*

Nakon što smo zaključili Ugovor o reviziji finansijskih izvještaja J.P. „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale (u daljem tekstu: Društvo) za 2022. godinu, ovim pismom izražavamo razumijevanje uslova ciljeva našeg angažovanja, te iznosimo prirodu, obim i ograničenja usluga koje vršimo:

1. Ciljevi angažovanja

Spremni smo izvršiti reviziju finansijskih izvještaja za godinu koja se završava 31.12.2022. godine, s ciljem da se revizijskim ispitivanjima na bazi uzorka:

- iznese mišljenje u kojoj mjeri finansijski izvještaji Društva sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, uključujući materijalno značajne aspekte, fer i istinito prikazuju finansijski položaj Društva, rezultate njegovog poslovanja, promjene na kapitalu i tokove gotovine za godinu završenu na taj dan, u skladu sa propisima i računovodstvenim standardima, koji su prihvaćeni u RS;
- razmotri stepen pouzdanosti sistema internih kontrola relevantnih za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja odgovarajućih revizorskih postupaka, bez namjere davanja odvojenog mišljenja o efikasnosti i pouzdanosti tog sistema;
- iznese ocjena primjenjenih računovodstvenih načela, politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjena opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

2. Obim postupaka

Ispitivanja i postupci pregleda koji će biti izvršeni uključuju provjeru sveobuhvatnosti računovodstvenih podataka i ocjena učinkovitosti, kompletnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja opšte namjene sa 31.12.2022. godine.

U prvoj fazi revizije ocjenjuje se slijed nalaza i preporuka revizora iz prethodne revizije. Zatim se, na bazi preliminarnih analitičkih ispitivanja i testiranja, izrađuje plan revizije.

U fazi implementacije, revizija podrazumijeva provođenje revizijskih postupaka na bazi reprezentativnog uzorka, pribavljanjem dovoljnih dokaza koji obezbjeđuju analizu i ocjenu sistema internih kontrola, u funkciji procjene rizika i davanje mišljenja revizora o usklađenosti sa relevantnim

zakonskim i drugim okvirima. Potom slijedi nacrt revizorskog izvještaja, koji je predmet diskusije sa menadžmentom Društva, nakon čega se prezentuje konačna verzija izvještaja.

Naša obaveza je da pregled planiramo i izvršimo primjenom revizijskih znanja i tehnika, uz pribavljene dokaze koji obezbjeđuju razumna uvjeravanja u vezi sa ciljevima iz tačke 1.

3. Okvir izvještavanja

Revizorski izvještaj se sastavlja u skladu sa relevantnim standardima revizije, u kome se navode cilj I obim revizije, primjenjeni principi revizije, jasno mišljenje revizora o finansijskim izvještajima i napomene za odobrene stavke. Izvještaj ima ograničenu upotrebu za organe Društva, u skladu sa definisanim ugovornim obavezama, a svaka druga upotreba treba biti odobrena od strane revizorske kuće. Izvještaj se sastavlja na srpskom jeziku i dostavlja u dva primjerka u štampanoj formi, kao i elektronskom obliku (pdf format), a Društvo preuzima odgovornost za dostavu izvještaja relevantnim subjektima u skladu sa predviđenim rokovima.

4. Opšti principi angažovanja

Prilikom revizije finansijskih iskaza revizori su dužni da se pridržavaju važećih propisa, prihvaćenih revizijskih standarda i Kodeksa etike za profesionalne računovodstvene eksperte. Etički principi koji se odnose na profesionalnu odgovornost revizora su: nezavisnost, integritet, objektivnost, profesionalna osposobljenost i dužna pažnja, povjerljivost, profesionalno ponašanje i tehnički standardi.

5. Vrsta naknade

Visina naknade je utvrđena Ugovorom, u skladu sa prethodno prihvaćenim uslovima iz procedure izbora revizora. Smatramo da je ugovoren i znos naknade u srazmjeru sa obimom planiranog vremena koje će delegirani pojedinci utrošiti na ovom angažmanu i predviđenim troškovima u vezi s tim. Ugovorena cijena ne isključuje mogućnost odobrenja naknadnih popusta.

6. Ostala pitanja

Očekujemo punu saradnju sa Vašim osobljem i vjerujemo da ćete nam, uz Pismo o prezentaciji, staviti na raspolaganje sve evidencije, dokumentaciju i druge informacije koje budemo zahtijevali u vezi sa našim angažmanom.

Molimo Vas da nam vratite jedan potpisani primjerak ovog Pisma čime potvrđujete da je ono u skladu sa vašim shvatanjem naših aktivnosti u reviziji koju ćemo izvršiti. Ključne odredbe ovog Pisma sadržane su u Ugovoru.

Spoštovanjem,

Prihvaćeno u ime Društva:

Za DOO "Revidere":

REVIDERE d.o.o.

Revizija finansijskih izvještaja, procjene, računovodstveni poslovi i konsulting u oblasti poslovnih informacionih sistema

Mob. 065/517-713, 065/693-220 Tel. 055/211-279
BIJELJINA, Gavrila Principa 7/5

Bijeljina, maj 2023. godine

J.P.. "Vodovod i kanalizacija"
Ul. Trifka Grabeža br. 9
P A L E
n/r Direktor

PREDMET: Potvrda o nezavisnosti i kvalifikaciji

U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja **J.P. „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale** za 2022. godinu, na dan 06.05.2023. godine, potvrđujemo sledeće:

1. Osoblje angažovano na reviziji finansijskih izvještaja za **J.P. „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale**, poštuje pravila nezavisnosti i kvalifikacija definisanih u Kodeksu etike računovodstvenih eksperata, računovodstvenih standarda i standarda revizije.
2. Angažovano osoblje je nezavisno od vlasnika i kompanija vezanih za **J.P. „Vodovod i kanalizacija“ a.d. Pale**. Osoblje uključeno u reviziju je:

Personal / ime i prezime, kvalifikacija	Partner
Prof. dr. Rajko Radović, ovlašćeni revizor	Prof. dr. Rajko Radović,
Dr. Nataša Bosiočić, ovlašćeni revizor	ovlašćeni revizor

1. Po potrebi mogu se dodatno angažovati sledeći zaposleni:

Personal / ime i prezime, kvalifikacija	Partner
Milanka Ivaniš, dipl. ek. ovlašćeni revizor	Prof. dr. Rajko Radović,

DRUŠTVO ZA REVIZIJU
„REVIDERE“ doo Bijeljina
Gavrila Principa 7/5

Ime iprezime:
Prof. dr. Rajko Radović
ovlašćeni revizor - direktor